

Sprememba zakona samo v konsenzu z manjšinami

Pretekli četrtek sta predsednika poslanskih klubov SPÖ in ÖVP, Kostelka in Khol, spet povabila na razgovor predsednike in podpredsednike sosvetov. Ponovno je tekla razprava o predlani reformi avstrijske manjšinske zakonodaje. Uvodoma je dr. Khol dejal, da predlagana reforma ni uperjena proti interesom manjšin in zato obžaloval, da je prišlo do nasprotovanja s strani NSKS in Hrvaškega kulturnega društva z Gradišanskega. Omenil je tudi intervencijo NSKS v inozemstvu (v Sloveniji) in dejstvo, da ga je v tem vprašanju nagovoril tudi predsednik SKD Lojze Peterle. Zaradi tega ÖVP več ne vztraja pri predlogu in se bo zavzemala le za rešitve v konsenzu z vsemi manjšinami.

Predsednik socialdemokratskega kluba Kostelka je dejal, da SPÖ še vedno podpira predlog, in da glede na dejstvo, da ga podpira tudi velika večina avstrijskih manjšin, tudi ni razlogov, da bi predlog umaknil.

V razpravi so se predstavniki sosvetov Čehov, Slovakov, Madžarov in Romov izrekli za predlog Khol/Kostelka, s slovenskim in hrvaškim sosvetom pa se bosta predlagatelja sestralsko posebej, da bi ju avtentično informirala o hotenjih vladnih strank in skušala najti za vse sprejemljivo rešitev. Predstavniki češkega ter predstavnic romana sta bila zelo nejevoljna zaradi postopanja dunajskega Centra avstrijskih manjšin, ki nastopa v imenu vseh, in naj-

vila, da bosta obe manjšini razmislili o izstopu iz njega.

Na izrecno vprašanje predsednika slovenskega sosveta dr. Sturma, ali si ÖVP lahko predstavlja uvedbo javno-pravnega zastopstva manjšin, je dr. Khol odgovoril, da je to iz ustavnega vidika izredno težko in ÖVP bi o tem razpravljala le v primeru konsenza vseh avstrijskih manjšin. Proti taki rešitvi pa odločno nasprotujejo vse avstrijske manjšine. Pri tej zahtevi je NSKS povsem osamljen.

Predsednik sosveta za slovensko narodno skupnost dr. Marjan Sturm je najavil, da bo kmalu po veliki noči ponovno sklical sejo sosveta, na katero bosta povabljeni tudi šefa poslanskih klubov SPÖ in ÖVP, dr. Kostelka in dr. Khol.

Kontaktna leča

ki so jo letos spet pripravili dijaki (predvsem dijakinje) slovenske gimnazije, se je pretekli petek zvečer iztekla. Kljub vsem težavam (organizacijskim in finančnim) pa jo lahko ocenimo za uspešno. Ob zadnjem večeru so za finale (slika) nastopili tudi bobnarji, ki so obiskovali tečaj ob prireditvah.

Korenine demokracije so v trajnem odporništvu

Pod geslom »Bodočnost demokracije ima svojo osnovo v idealih narodnoosvobodilne borbe in v republiški ustavi« je bil 16. marca v Vidmu/Udine pokrajinski kongres Zveze partizanov Italije/ANPI.

Predsednik videmskega odbora Federico Vincenti je v svojem izčrpnem poročilu izrazil zaskrbljenost bivših borcev zaradi pritiska desnice, ki v volilnem boju razširja laži o partizanskem in narodnoosvobodilnem gibanju.

Stremljenja italijanskih desničarjev so zelo podobna enakim gibanjem drugje, ki skušajo ob naraščanju števila brezposelnih in ob krizi državnega aparata spraviti v krizo tudi parlamentarno demokracijo samo in vzpostaviti avtoritarni državni sistem. Vse navzoče je pozval, naj budno spremljajo dogajanja in se uprejo demagogiji populistov. V ta namen je VZPI/ANPI v preteklem obdobju organizirala nešteto informacijskih

prireditve, srečanj, kongresov, izdajala knjige in brošure.

Kongresa se je udeležila tudi delegacija Zveze združenj borcev Slovenije, ki jo je vodil Tone Poljšak, ter delegacija Zveze koroških partizanov. V imenu Korošcev je kongres pozdravil in navzoče pozval k sodelovanju v interesu nadaljnega demokratičnega razvoja in miru v tej regiji podpredsednik Zveze koroških partizanov Peter Kuhar.

Stoisićeva v Ljubljani

Pretekli teden se je v Ljubljani mudila državnozborna poslanka in govornica manjšin pri Zelenih mag. Terezija Stoisić. Pogovarjala se je z državnim sekretarjem dr. Petrom Vencljem, predsednikom republike Milanom Kučanom, predsednico pododbora zunanje političnega odbora Jadranko Šturm-Kocijan, iniciatorjem referendumu za zaprtje nuklearke Krško Leom Šešerkom ter avstrijskim ambasadorjem v Sloveniji dr. Wagnerjem. Stoisićeva je spremljal predsednik ZSO dr. Marjan Sturm.

V ospredju razgovorov so bila vprašanja odnosov med Slovenijo in Italijo, manjšinska zaščita v Sloveniji in Avstriji, vprašanje tako imenovane manjšine Staroavstrijcev v Sloveniji ter nuklearke Krško.

Poslanka Stoisićeva je bila zelo zadovoljna z informacijami, ki jih je dobila od svojih sogovornikov, in poudarila, da so avstrijski Zeleni skeptični do Evropske unije, odločno pa zagovarjajo vključitev Slovenije v evropske integracijske procese. Dejala je, da bo v bodoče redno obiskovala Slovenijo in na ta način dobivala avtentične informacije o njenem političnem življenju. Z vsem srcem pa seveda podpira referendum za zaprtje nuklearke Krško.

Delničarji rešili Tržaško kreditno banko

Slovenski delničarji so po siloviti raciji italijanskih finančarjev prejšnji petek na občnem zboru na Tržaškem velesejmu sklenili dokapitalizirati svojo Tržaško kreditno banko in tako v njej ohraniti svoj večinski skupni delež. S to potezo so tudi preprečili prevzem od Ljudske banke iz Brescie. Tako so uresničili predlog skupščine delničarjev pred desetimi dnevi v Boljuncu. Namesto predvidenih 50 milijard lir, kot je predlagala Ljudska banka, so TKB dokapitalizirali samo za 20 milijard in tako spet dosegli glavnico 90 milijard, potem ko so jo morali zaradi kritja izgub (samo zaradi stečaja ladjedelnice v Miljah 17 milijard) znižati na 70 milijard lir. Izguba zaradi kreditnih rizikov je znašala skupno kar 64 milijard, kljub temu pa je banka v lanskem letu poslovala pozitivno (plus 16 milijard), pozitivni trend pa se kljub veliki moralni škodi zaradi finančarske akcije kaže tudi za letošnje leto. Upravni odbor je po občnem zboru izvolil tudi novega predsednika TBK, mladega gospodarstvenika Borisa Siego.

Str. 2

Užnik zaključuje sezono

Na avstrijskem smučarskem prvenstvu je bil Danijel Užnik v superveleslalomu 15. in tako najboljši mladinec, v veleslalomu pa je bil po prvi vožni odlični drugi, po poškodbi smučke pa se je uvrstil na 14. mesto. Ob koncu tedna bo vozil še na finalu mednarodne primerjalne tekme juniorjev na Koblji v Sloveniji.

V skrbi za podmladek je šahovska sekcija SPD Bilka v Bilčovsu pripravila seminar, ki se je zaključil s turnirjem. Mladi so bili zelo zadovoljni, za uspešen potek pa je skrbel Robert Hedenik (desno).

Razprava o reformi manjšinske zakonodaje dobiva groteskne razsežnosti. NSKS hoče z vso silo uveljaviti svoj temeljni zakon, ki pa ga večina ostalih avstrijskih manjšin ne podpira. Ker pa je ta temeljni zakon namenjen zaščiti vseh avstrijskih manjšin, je jasno, da ima možnosti za uveljavitev le, če ga tudi vse podprejo. Temu pa ni tako. Vsak kolikor toliko prisrben in odgovoren predstavnik bi iz tega dejstva potegnili določene zaključke in skušali najti druge kompromisne rešitve. NSKS pa ne. Brez dogovora z ostalimi avstrijskimi manjšinami, kaj šele z ZSO, je sprožil govorice, da Avstrija pripravlja »hud napad na avstrijske manjšine«, ter prosil Slovenijo za pomoč.

KOMENTAR

Piše dr. Marjan Sturm

želi s tem ustvariti mnenje, da mora matica poseči v notra-

nega vzroka, da bi manjšina sama zaostri odnose z vlado.

NSKS se je s svojim ravnanjem v in zunaj sosveta močno izoliral. Vsi sosveti avstrijskih manjšin z izjemo sosveta Romov, ki se ni opredelil, so zavrnili predlog NSKS o temeljnem manjšinskem zakonu. Pri tendenčnem glasovanju v slovenskem sosvetu so se na osnovi te informacije vse frakcije – torej ZSO, SPÖ, ÖVP, FPÖ in predstavnik cerkve – izrekle za model, ki ga je predlagala ZSO.

Ves hrup, ki ga zdaj žene NSKS, ne more mimo zgoraj navedenih dejstev. Spremeniti jih ne morejo niti neresnice in polresnice.

Z začudenjem pa opažam, da se ton in stil NSKS zaostrojuje. Kot predsednik sosveta

Insceniran konflikt ali z glavo skozi zid

Predlogu reforme manjšinske zakonodaje, ki sta ga dala v razpravo poslanska šefa SPÖ in ÖVP Kostelka in Khol lahko oporekamo, da ne zadovoljuje današnjim potrebam avstrijskih manjšin, da predvideva le malenkostno izboljšanje situacije, nikakor pa mu ni mogoče očitati, da je »napad na pravice manjšin«. Zato je seveda skrajno neodgovorno, da NSKS skuša ob tem vprašanju s polresnicami in neresničnimi trditvami zaostri odnose med Slovenijo in Avstrijo.

Kaj tiči za takim ravnanjem? Očitno gre za nadaljevanje insceniranega konflikta. Na Koroškem NSKS odklanja vsakršno enakopravno sodelovanje z ZSO (predsedstvo NSKS doslej ni želelo pogovora s predsedstvom ZSO), da bi na ta način izsilil etnično zbornico in preštevavanje manjšin v Avstriji, v Sloveniji pa

njemanjšinske zdrahe na Koroškem. Ob tem pa ni naključje, da določene politične sile v Sloveniji želijo v parlamentu sprejeti resolucijo, ki naj bi slovensko manjšino na Koroškem prisilila v poenotenje svojih struktur.

V Avstriji te zahteve ne podpira nobena manjšina. NSKS je torej povsem osamljen. Zato s toliko večjim hrupom ustvarja iracionalne konflikte, ki ne koristijo ne koroškemu Slovincem ne Sloveniji in tudi ne sožitju v deželi.

Kdor živi od konfliktov, mu niso mar dobrososedski odnosi, nasprotno, mora jih celo zaostri. Med avstrijsko vlado in slovensko manjšino na Koroškem zaenkrat obstaja konstruktiven pogovorni dialog, ki sicer še ni privedel do rešitve vseh odprtih vprašanj, vsekakor pa pogajanja o tem potekajo. Zato tudi ni nikakrš-

moram seveda delovati v smislu konstruktivnega povezovanja vseh v sosvetu zastopanih struj. Tudi z FPÖ. Od tega ne bom odstopil, četudi me tisti, ki so še pred leti skupaj s predsednikom FPÖ sadili lipo in hrast in ob tem lepo prepevali, kritizirajo.

ZSO ima v trenutni situaciji izredno pomembno nalogo. Voditi mora politiko umirjanja in preprečevanja zaostrove odnosov tako med vlado in manjšino kot tudi med Slovenijo in Avstrijo. Ohraniti mora treznost. Le tako bo mogoče doseči reforme v korist slovenske narodne skupnosti in sožitja v deželi.

Populistično zaostrovanje odnosov v deželi, med obema državama in znotraj manjšine v smislu vse ali nič ni perspektiva. Italijanski izrek namreč pravi: »Kričač nima nikoli prav!«

OZADJE

Tajvan je nerazdružljiv del Kitajske

Veliko hrupa je bilo v zadnjem času okrog Tajvana, otoka v kitajskem morju, kjer so minulo soboto opravili »volitve«, ki naj bi bile dokaz legitimnosti samostojne tajvanske vlade in v nadaljnjem samodržavnosti Tajvana samega.

Kaj je v ozadju? Po zmagoviti socialistični revoluciji na Kitajskem pod vodstvom legendarnega voditelja Mao-Ce-Tunga je leta 1948 peščica podložnih kontrarevolucionarjev pod Kuo-Min-Tengom – v prvi vrsti zastopniki veleposestništva, veleindustrije ter bogati špekulantje, ki so obogateli ob kitajsko-japonski vojni – zbežala na otok, ki se je takrat po portugalskih kolonialistih imenoval Formoza. Kuomintanška vlada je bila takoj priznana od ZDA, Japonske in vseh držav zahodne Evrope, niso pa je priznale takratne socialistične pa tudi ne blokovsko vezane države po Evropi, Aziji in Afriki. Kakor Južna Koreja in Južni Vietnam je tudi Tajvan sodil v interesno sfero ZDA in ji služil kot pomembno vojaško in strateško oporišče v tem delu Azije. Oborožile so ga z najmodernejšim orožjem, kajpada pod vodstvom ameriških oficirjev. ZDA so dolga leta celo v Združenih narodih uveljavljala načelo, da je tajvanska vlada edina zastopnica celotne Kitajske. Vlada v Pekingju se medtem svojemu otoku ni nikoli odpovedala, vendar ni hotela bratomorne vojne in ga zato doslej ni osvojila. Vendar je vedno in javno nasprotovala stališču dveh enakopravnih kitajskih držav in stalno poudarjala, da je Tajvan »sveti del kitajskega ozemlja« (edinole v tem primeru kitajska uradna diplomatska terminologija uporablja pojem »sveti«). In s

tem se je pekinško stališče v sedemdesetih letih tudi mednarodno uveljavilo, ko je OZN prejela – proti vsemu nasprotovanju ZDA – sklep, da je pekinška vlada edina legalna zastopnica kitajskega naroda in Tajvan izključila iz OZN. S tem v zvezi so postopoma tudi vse zahodne države sledile politiki OZN, sklenile diplomatske odnose z vlado v Pekingju, ki je ob tem vedno vztrajala, da morajo hkrati prekiniti uradne stike z vlado v Tajvanu. To so v sedemdesetih letih storile tudi ZDA.

Zdaj se je mednarodni položaj spet obrnil. V parantezi Maoce-tungovega znanega reka bi lahko rekli »zahodni veter vihra močnejše od vzhodnega« in ZDA so začutile potrebno vojaško in politično moč, da spet okrepijo vlado v Tajvanu in s tem svojo prisotnost v tem delu sveta. Temu se je pridružila še nervoza zahodne sveta zaradi Honkonga, ki prihodnje leto preide spet pod legalno vlado Kitajske.

In zlasti ZDA so čutile, da je tudi pekinška vlada očitno v krizi: dokler ni rešeno nasledstvo živega mrliča Teng-Hsiao-Pinga, ki je po Maoce-tungovi smrti pravzaprav vodil kitajsko politiko tako na zunaj kakor tudi na gospodarskem področju, so ji bile zvezane roke; zato je sicer jasno in glasno protestirala proti osamosvojitvi Tajvana, hkrati pa je bilo ob vedno novih zapletih okrog vojaških manevrov opaziti, da je v kitajski armadi in politiki očitno več frakcij in da včasih desnica ne ve, kaj dela levica.

Ob vseh zapletljajih je ena resnica: Tajvan je sveti teritorij ljudske republike Kitajske.

fra-ter

Ozadju italijanskega pritiska na Slovenijo in predvsem na slovensko narodno skupnost v Italiji, ki se je najprej izrazil v aferi o t.i. fojbah, ko je pred mesecem dni državni tožilec v Rimu Giuseppe Pititto vložil obtožnico proti desetim slovenskim državljanom, češ da so v vojnem in povojnem času izvajali genocid nad italijanskim prebivalstvom, povsem konkretno pa pred štirinajstimi dnevi z obširno policijsko-financarsko preiskavo v Tržaški kreditni banki, je bilo v zadnjih dneh precej ugibanj. Žal bo za preiskavo veljal pregovor: »Kjer je dim, je tudi ogenj!«. Ta dim pa se je pojavil prav v Ljubljani, iz njega pa se je sicer v meglenih obrisih pokazala Služba družbenega knjigovodstva ali po novem Agencija za plačilni promet. Ta naj bi po pisanju Janšejevi socialdemokratski stranki naklonjene revije »Mag« pomagala odkriti finančne nepravilnosti pri poslovanju

FOJBE IN TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

Tajne službe proti Slovincem v Italiji

dela manjšine, ki se je združeval okrog (leve) Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ), gospodarstveno pa okrog multinacionalnega podjetja Safti. »Iz tega sledi, da je služba družbenega knjigovodstva predala italijanskim finančnim stražnikom na tak ali drugačen način obvestila o nepravilnostih in o kriminalnih dejanjih. To je še eno potrdilo večkrat izrečenih resnih sumov in utemeljenih obtožb, da so prijave o kriminaliziranju zamejskega finančnega in podjetniškega kapitala prišle iz Slovenije in da so jih italijanski desničarski krogi sprejeli kot naročene, da končno le likvidirajo gospodarsko, politično in kulturno premočno slovensko manjšino v Italiji in jo pretvorijo v nepomemben folklorni privelek italijanske večine.« je v

»Republiki« zapisal novinar »Primorskega« Bogo Samsa. Komentar k temu je seveda odveč, kdo pa je s Slovenijo zainteresiran za tak razvoj med zamejci v Italiji pa najbrž ne bo težko uganiti.

Po kar precej dolgem molčanju uradne Slovenije v zvezi s temi pritiski pa se je prejšnji petek oglasil direktor Slovenske obveščevalno varnostne agencije (Sova) Drago Ferš. Na srečanju v gospodarskem klubu Socius je orisal delovanje italijanske tajne službe, ki da je izrazito nenaklonjena Sloveniji in Slovincem v Italiji. Italijanskim obveščevalcem je pripisal podpihovanje afere o fojbah, dokumentacijo zanjo pa naj bi dobili iz Beograda, in načrtno uničevanje gospodarskih in finančnih orga-

nizacij slovenske narodne skupnosti v Italiji. Sicer molčeči Drago Ferš je ob analizi delovanja italijanske tajne službe kot je zapisal ljubljanski Dnevnik dejal, »Italija je pod močnim vplivom skrajnih desnih

Novi predsednik Tržaške kreditne banke Boris Siega

sil, italijanska tajna služba pa je Sloveniji izrazito nenaklonjena, tako da večina dejavnosti proti Sloveniji, fojbe in zavlačevanje pri gradnji avtocestnega križa (Osimski sporazum – op. pis.) ni naključna. Ena od italijanskih opcij je, da prodre na Balkan, osrednji interes pa velja nekoč okupiranim območjem. Italijani se močno povezujejo z Zvezno republiko Jugoslavijo in načrtujejo skupne akcije, podatki o fojbah pa izvirajo iz Beograda«. V zvezi s pritiskom na Slovence v Italiji pa je Ferš zatrdil, da so afere s Tržaško kreditno banko, Saftijem, goriško banko in druge pritiske na zamejske Slovence iniciirale tajne službe z namenom, da zmanjšajo ekonomsko moč Slovenije in Slovencev v zamejstvu.

Jože Rovšek

Bomo zdržali?

Piše Jozi Wutte

Vsi, ki so poznali študentsko pasivnost in apolitičnost v zadnjih letih, se čudijo dimenziji študentskih protestov. Celo študentje sami, saj s tolikšno vneto kolegic in kolegov ni računali nihče. Vsi skupaj smo bili preveč prepričani v »pridnost« današnjih študirajočih in tako se nam je zdela povsem resnična tudi tale primerjava študentov iz zadnjih 50 let: Ko je profesor v petdesetih letih stopil v predavalnico in pozdravil študente, so ti vstali in odzdravili. V šestdesetih in sedemdesetih letih se za pozdrav profesorja ni nihče zmenil in tudi vstal ni nihče. Danes ob vstopu profesorja sicer tudi nihče ne vstane, a takoj ko pozdravi, si študentje začnejo zapisovati. Tolikšna je poslušnost današnjih študentov.

Že res, da so bili tudi v preteklih letih tu pa tam protesti, a teh se je udeleževalo le malo študentov. In predvsem ni bilo nikakršne samoiniciative. Največ, kar si lahko od študentov pričakoval, je bilo, da so šli enkrat demonstrirati ali pa da so podpisali kako peticijo. To pa je bilo tudi že vse.

Zadnji večji študentski nemiri so bili 1987. leta, ko je bilo napovedano prvo znižanje socialnih podpor za študente. Takrat so nekaj časa stavkali, nato se je ÖH (Visokošolska zveza) zmenila za gnul kompromis in stavko prekinila. Študentje so torej izgubili kot le kaj. ÖH se je pač bala, da študentje ne bi tvegali izgube semestra zaradi nadaljevanja stavke.

Tudi danes študentom preti izguba semestra, kajti ob koncu tedna se začnejo velikonočne počitnice, nato pa sta le še dobra dva meseca do konca študijskega leta. Če do srede aprila ne bo rešitve, je semester dejansko izgubljen. In vendar sem optimističen, da se tokrat ne bo ponovila tragedija iz leta 1987. Za to imam dva razloga: Po eni strani je stavka to-

krat organizirana drugače. Medtem ko je AG (Aktionsgemeinschaft, ki je imela prej eksekutivo v ÖH) vedno pazila, da je vse nadzorovala – stavka je bila ukazana in tudi prekinjena od zgoraj – je sedanja stavka organizirana od spodaj (saj trenutna eksekutiva ÖH, ki jo sestavlja šest frakcij, sama niti ni toliko homogena, da bi bila sposobna odločiti avtokratično). To pomeni, da je trajalo nekoliko dlje, da se je stavka začela (najprej je bilo potrebno glasovanje po fakultetah, nato po univerzah in šele nazadnje na zvezni ravni), a ko se je dejansko začela, je bila identifikacija večine študentov s protestnimi akcijami večja. Zato ÖH sama brez ponovnega glasovanja stavke niti ne bi mogla prekiniti. Razen tega pa vodstvo ÖH študentom pri organiziranju akcij prepušča vso svobodo in zagovarja tudi nelegalne spontane akcije (AG se je od teh vedno distancirala). Tako je omogočeno, da so študentje – od avtonomnih anarhistov, pa do vrha ÖH – enotni in stavkovnega komiteja ni mogoče razbiti, čeprav to mnogi mediji in tudi politiki poskušajo.

Drugi razlog za moj optimizem pa je v tem, da študentje tokrat nismo sami, saj stavkajo tudi profesorji in univerzitetni sodelavci. Ti so namreč zaradi varčevalnih ukrepov in zgrešene novelizacije univerzitetnega zakona prav tako prizadeti, če ne celo bolj. In vse kaže, da s svojimi protesti mislijo resno. Četudi bi študentje hoteli prekiniti stavko, da ne bi izgubili semestra, to ne bo mogoče, ker predavanj ni.

Zato sem prepričan, da ministrstvo in celotna vlada tokrat ne bo mogla računati na čas in čakati, da se protestov naveličamo. Če bo hotela to doseči, si bo že morala izmisliti nove predloge. Tako lahko, kot si misli minister Scholten s svojimi zadnjimi kompromisnimi predlogi, pač ne bo šlo.

DUNAJSKI AKADEMSKI SENAT

Minister Scholten naj odstopi!

Tudi po treh tednih študentskih protestov se ne obeta še nobena rešitev. Nasprotno. Protestno gibanje je iz dneva v dan močnejše. Močno podporo so študentje in študentke dobili v ponedeljek, 18. marca. Tedaj je vodstvo univerzitetnega odseka v sindikatu preklicalo dogovor z ministrom Scholtnom in se priključilo protestom. K temu so ga prisilili univerzitetni sodelavci, ki so grozili z ustanovitvijo lastnega neodvisnega sindikata, če njihovi uradni zastopniki ne bi podprli njihovih zahtev. Za ministra, ki se je doslej lahko izgovarjal na dogovor s sindikatom, je bilo to nedvomno hud udarec, vendar ne edini v preteklem tednu. V četrtek, 21. marca, je prvič od začetka protestov zasedal zvezni študentski parlament (ÖH-Zentralausschuß) in formuliral svoje zahteve. Te so v glavnem: preklic vseh varčevalnih ukrepov, predelava novele univerzitetnega zakona ter predvsem resna pogajanja ministrstva z zastopniki študentov in univerzitetnih učiteljev. »Ne pustimo se več zafrkavati!« je bila glavna parola študentskih zastopnikov, saj je minister pri doslejšnjih pogovorih z vodstvom ÖH jasno pokazal, da študentov ne jemlje resno.

Isti občutek so imeli tudi profesorji in akademski sodelavci dunajske univerze pri četrtkovih pogovorih z ministrom. Zato so pogovore demonstrativno prekinili in na sledeči konferenci sprejeli resolucijo, ki je v bistvu identična z zahtevami študentov, le da so šli še nekoliko dlje: zahtevajo odstop ministra Scholtna, če ta do srede aprila ne bo predložil bolj smiselni reformni načrt.

Medtem se nadaljujejo tudi decentralne študentske protestne akcije. Preteklo sredo, ko je finančni minister Klima v parlamentu predstavljal proračunski osnutek je nekaj sto študentov kljub prepovedi (med zasedanjem državnega zbora na razdalji 300 metrov okrog parlamenta demonstracije niso dovoljene) zasedlo rampo pred parlamentom ter s transparenti zaprosilo boginjo Ateno, naj končno nakloni tudi politikom nekaj modrosti. Dan navrh je skupina študentov vdrla v sedež SPÖ in s tem izrazila svoje razočaranje nad nesocialno politiko »socialdemokratov. Istočasno je ÖH toliko časa pošiljala zveznemu kanclerju protestne e-maile, da se je na Uradu zveznega kanclerja zrušil ves računalniški sistem.

Razen tega potekajo vsak dan javna predavanja (npr. na

Karlsplatzu, pred stolnico sv. Štefana, v podzemskih železnicah itd.), pri katerih profesorji in študentje želijo opozoriti širše sloje prebivalstva na dramatično situacijo na univerzah. Mnoga predavanja se tičejo avstrijske finančne in izobraževalne politike.

Ker večina medijev o študentskih protestih poroča le negativno (če sploh), so se študentje tudi na tem področju izkazali domiselne. Uvedli so svoj piratski radio, ki vsak dan eno uro v živo poroča o protestnih akcijah. Sodelujejo še z radijsko postajo Radio CD, ki se oglašja vsako uro in poroča o najnovjših dogajanjih na univerzah. Dnevno izdajajo časopis »Lehrlauf«, ki dokumentira vse protestne akcije, v njem pa so tudi napovedi za prihodnje dni. (Lahko ga berete tudi po internetu, v WWW pod naslovom: <http://oeh-serv.boku.ac.at/sparpaket/lehrlauf>). Enako funkcijo ima tudi »Streikprogram«, ki ga dnevno delijo na univerzah. In-house-Report se imenuje videodokumentacija, ki študente in študentke obvešča o tekočih akcijah v Audimaxu dunajske univerze. Glavne akcije pa bodo tudi v bodoče večje demonstracije, ki naj bi potekale vsak petek popoldne skupno z drugimi prizadetimi skupinami. J. W.

O koli dvajset tisoč prostovoljnih aktivistov in podpornih članov, od tega jih je na Koroškem približno 300 v petih skupinah, deluje v okviru avstrijske sekcije amnesty international (ai) v prid človekovih pravic po svetu in doma.

V torek, 26. marca so poslovodja avstrijske sekcije ai Robert Franca, koroški regionalni glasnik Helmut Schmid in poslovodkinja koroške regije ai Larissa Krainer pri Joklnu v Celovcu predstavili delovni obračun za leto 1995.

Ženska konferenca

Tudi lani je ai uspelo pomagati številnim osebam po svetu, ki so postale žrtve nasilja in izrazitega nespoštovanja človekovih pravic.

VEST AMNESTY INTERNATIONAL

V Bosni je nad 28.000 izginulih oseb

Dogodek, ki je bil za ai v preteklem letu politično brezdvomno najpomembnejši, je bila mednarodna ženska konferenca v Pekingu, ko je ai prvič uspelo, in to v okviru NGO – neuradnih državnih organizacij – prestopiti meje LR Kitajske. Peking je ai namreč kot »nevarno organizacijo« strogo prepovedal. Kitajski strah je seveda povsem upravičen, saj so v državi Trga nebeškega miru masovne usmrtnice ter teptanje človekovih pravic na dnevnem redu in sestavni del vladnega oz. državnega nasilja.

Od Kitajske je ai spel velik lok na Balkan, v krizne države bivše Jugoslavije, predvsem v Bosno, kjer je brez sledu izginilo nad 28.000 oseb, kar je najvišje tozadevno število na svetu. ai zahteva od sprtih strani in njihovih vlad, da pojasnijo usodo vsakega posameznega izginulega, ker je edinole to porok za mirni razvoj v tem delu Evrope.

Nov profil žrtev

Primeri Bosne in južnoameriških držav samo potrjujejo, kar ai že dalj časa trdi: pojavlja se nov profil žrtev. Jetnike po

vesti, ki so svojčas predstavljali glavni angažma, vse bolj nadomeščajo žrtve nasilja, kakor na primer odvedenci ali žrtve političnih umorov ter nasilja nad manjšinami ali drugimi narodi, kakršnim je bil svet priča v Bosni, Burundiju in Ruandi ter v Nigeriji.

Odmev na te zločine, naj pri tem omenimo samo umor nigerijskega aktivista za človekove pravice Ken Saroo Vive, pa kaže, da je svetovna javnost občutljiva za človekove pravice in da njihovo kršenje ni pripravljen neprijetno sprejeti.

V avstrijskem merilu se bo ai zavzemala za spremembo in liberalizacijo zakona o azilu in zakona o tujcih in upa, da se bo to zgodilo še letos. Na deželni ravni bo ai spet podelila nagrado za človekove pravice, razpisala bo mladinski natečaj lirike in mladinskega gledališča, koroške zbere pa bo povabila, da z izkupičkom od koncertov pomagajo organizaciji pri njenem delu. Kajti šele tedaj, ko ne bo več nasilja in teptanja človekovih pravic, bo ai dejansko nepotrebna in odvečna.

Franc Wakounig

HANDKEJEVO ZIMSKO POTOVANJE

V Celovcu in Ljubljani soglasje in nasprotovanje

Peter Handke je s svojim provokativnim tekstom zbudil veliko zanimanje

Handkejev zapis zimskega potovanja in pravičnosti za Srbijo je tudi v Celovcu ter Ljubljani naletel na veliko zanimanje, saj so poslušalci v ORF-teatru na šponhajmarci in v Drami kar v vrsti čakali na vstopnice. Kot povsod drugje po Evropi, kjer je rojeni Grebinčan že bral iz svojega provokativno jasnega teksta, je tudi v prestolnicah na sončni in senčni strani Alp zbudil soglasje in nasprotovanje, vpitje in ploskanje, pro in contra. Razlika je bila ta, da se v zmajskih mestih ob Ljubljani in Vrbskem jezeru ni pustil več sprovcirati, ampak je špetir,

dialog, diskusijo in prepir o potovanju prepustil poslušalcem, sam pa se je umaknil v svet tišine in miru.

V Celovcu je bral 20. marca, v Ljubljani pa dan navrh. Mnogi so bili nad branjem kar krepko razočarani. Ne zato, ker bi jih tekst dolgočasil, ker bi se vlekel kot jara kača opoldne, ampak enostavno zategadelj, ker original pač ni odgovarjal tistemu klišeju, ki so ga iz njega »izštancali« števlni časopisi oz. so Handkeju skušali podtakniti brezbržnost za žrtve bosanske tragedije in slavospev srbskim »morilcem« (Töteri-

che), kot avtor sam imenuje tiste Srbe, ki so streljali na Sarajevo.

Kako naj se ta brezpogojno in nekritično srbofilna medijska podoba o Handkeju sklada s stavkom v potopisu, zakaj se med Srbi ni našel nihče, ki bi bosansko-srbskega vojnega zločinca Karadžića spravil s tega na oni svet, nekakšen srbski Stauffenberg pač?

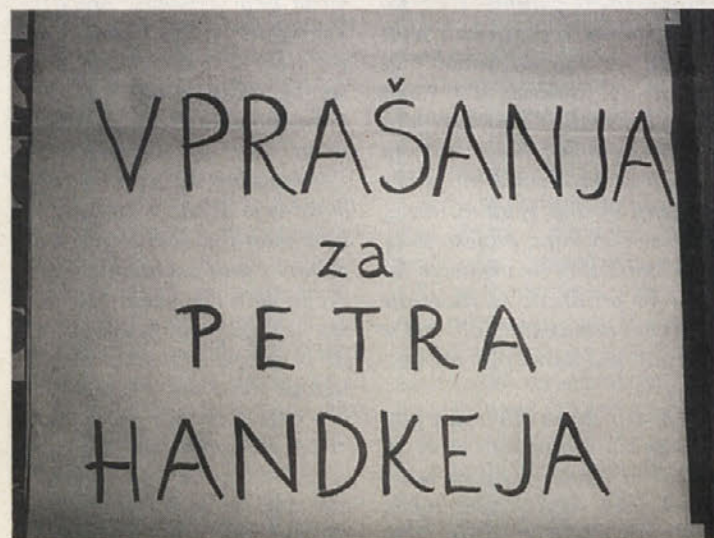
To, da se je pisatelj uprl kolektivni obsodbi celega naroda, to, da je vprašal po prvih pojavih agresije, to da je podvomil v resničnost medijev, ki so na primer o Dubrovniku eni poročali, da je povsem porušen, drugi, da je poškodovan, da so ga Srbi načrtno obstreljevali oz. da so mesto zadeli samo odskočniki, vse to nekaterih poslušalcev, predvsem v Ljubljani, vendar ne samo tam, ni zanimalo, temveč so iskali tisto iver spotakljivosti v tekstu, bruna tendencioznih poročil in vesti o potopisu pa niso hoteli videti.

Pričakovati je bilo, da bo branje v Ljubljani bolj dramatično kot v Celovcu. To ni imelo nič opraviti z lokacijo (Drama), ampak z zgodovinsko in geopolitično bližino do prostora in dogodkov v Bosni in Srbiji ter na Hrvaškem in sploh s povezanostjo Slovenije z razpadom Jugoslavije. Bistven delež sta k občasnemu nesporazumu med pisateljem in občinstvom prispevali dejstva, da je bilo večini publike celotno besedilo

neznano, oziroma da ga je poznala samo skozi filter bolj ali manj pristranskih medijev in da je Handke glavnino branja opravil v nemščini, v svojem jeziku, in samo majhen delček v slovenščini, kar tudi ni nujno najbolj ugodno učinkovalo na dožemanje vsebine potovanja.

Pri aplavzu je bilo opazno, da se je marsikaj razjasnilo, pojasnilo po odličnem prevodu

neonacistom, ki v Auschwitzu posmehljivo išče žrtve holokavstva. Handke je ta nizek udarec zavrnil z ugotovitvijo, da je to del nemške taktike za odvratanje pozornosti in je poslušalce pozval, naj inkriminirani potopis končno preberejo. Z ugotovitvijo, da mu je Slovenija od vseh bivših jugoslovanskih dežel najbolj pri srcu in z nasvetom, naj se ljudje o

Na mnoga vprašanja so si morali obiskovalci odgovoriti kar sami

prevajalke, in da tisti, ki so bili najbolj glasni, niso bili merilo za sprejemanje med občinstvom. Njim, a ne samo njim, so bile namenjene pisateljeve besede, da je vsako besedo v potopisu pretehtal kot še nikoli poprej, da z nobenim stavkom ne blati žrtev in ne opeva morilcev, pa čeprav ga je eden od poslušalcev skušal primerjati z

potovanju in večeru v Drami pogovarjajo, prepirajo in diskutirajo, a ne z njim, se je poslovil od občinstva in s tem je bilo literarno potovanje v Srbijo v Ljubljani končano. S tem pa je bilo za prihodnjih dvajset let tudi mimo zadnje Handkejevo branje v Ljubljani, ali pa tudi ne!

Franc Wakounig

IZLET V FRANCIJO

Pariz je osvojil Korošice

Pozabljeni so časi, ko je Napoleon osvajal Avstrijo in še tričetrt Evrope zraven. Na vsak način pa je prejšnji teden skušal poln avtobus Korošic in nekaj Korošcev osvojiti Pariz. Zgodilo se je obratno, Pariz je osvojil udeležence izleta, ki ga je organizirala Zveza slovenskih žena.

Dolga je bila pot preko Münchna, Ulma in Strassburga in nazaj, a prav nič naporna. Občasne postaje, prenočitve prvič v Strassbourgu, udoben avtobus, zanesljiv šofer in dobra volja, vse to je zagotovilo uspešen potek izleta. Na poti smo obiskali najprej Reims in tamkajšnjo katedralo, kjer so nekoč kronali kralje.

Že takoj po prihodu v Pariz nas je pričakala vodička Madeleine, ki je pravi biser med svojimi kolegi, vsaj tako so vedeli zatrditi vsi, ki hodijo večkrat na izlete. Pa je šlo kar po vrsti, da se ti je kar zvrtilo. Znamenitosti druga za drugo, od trga, kjer je nekoč stala zloglasna Bastilja, danes pa je tam ogromno novo poslopje opere, po cestah in ulicah seveda obvezno mimo slavoloka zmage (porazov ne razkazujejo, je šaljivo pripom-

nila Madeleine), ob Seini, kjer smo že zaslutili bližajočo se pomlad, na otok sredi reke, ki nosi mogočno ime Ile de France (otok Francije), na njem pa stoji slavna cerkev Notre Dame, Naša gospa. Pred cerkvijo je v tleh metalna ploščica. Pravijo, da se vrne v Pariz vsak, ki z levo nogo stopi nanjo. Kar precej smo skakali po njej...

Znamenitosti smo videli več kot preveč, a potrebovali bi verjetno malo več časa, če bi si hoteli vse ogledati. Montmartre s cerkvijo Sacre Coeur in popularnimi slikarji, Trocadero, La Defense (hipermoderen del mesta s prav tako modernim novim slavolokom L'Arche), Louvre s stekleno piramido, Centre Pompidou, palače tu, palače tam, kraljevski parki, stebri, kipi, ulice modnih hiš in še in še.

Zvečer pa na barko in vožnja po Seini, pa obvezno še na Eifflov stolp. Ste vedeli, da ga ni načrtoval Eiffel? Bil je samo gradbeni izvajalec.

Vtisi so bili prav tako impozantni kot mesto samo. Pa kaj, saj smo stopili z levo nogo na ploščico ... S. W.

Udeleženci izleta pred Eifflovim stolpom

PITNA VODA

O izvozu naj odločajo regije

Koroški deželni glavar Zernatto je v tiskovni izjavi odločno odklonil prisilno porazdelitev koroških vodnih rezerv v druge države Evropske unije. Voda je ena izmed najbolj dragocenih življenjskih dobrin, kar je za Koroško primarnega pomena. Zernatto je tozadevno stališče pojasnil pretekli četrtek na zasedanju evropskega odbora regij v Bruslju, kjer je bil izvoljen za podpredsednika tega odbora in hkrati prevzel vodstvo avstrijske delegacije. Oskrba z vodo posameznih dežel ne sme postati zadeva centralističnih stremeljenj in odločanja. O morebitnem izvozu pitne vode naj odločajo regije same, je menil deželni glavar. Z ozirom na vse bolj kritično situacijo pri onesnaženih vodnih rezervah je pričakovati nadaljnje pritisk iz Bruslja.

m. š.

ZA BOLJŠE POSREDOVANJE DELA

Zavod za zaposlovanje v novi stavbi

Pretekli ponedeljek je bil za vodstvo in sodelavce delovnega urada oz. zavoda za zaposlovanje (AMS) velik praznik. V roku dveh let je podjetje Porr-AG zgradilo moderno servisno zgradbo z 8.000 m² prostorske površine. Ozki hodniki ter temni in majhni prostori so preteklost.

Novo poslopje je opremljeno s sodobnimi in svetlimi prostori ter s centrom za poklicno informiranje z najmodernejšim know-howom. Deželni poslovodja mag. Josef Sibitz je v pozdravnem nagovoru ponosno dejal, da je uspelo spraviti »vse pod eno streho«.

Otvoritvene svečanosti so se udeležili visoki predstavniki iz politike, gospodarstva, uprave in cerkve.

Minister za socialo Franz Hums je v svojem govoru predlagal odločno nastopanje v boju proti brezposelnosti. Treba bo iskati nove poti in rešitve preko že tradicionalnega delovanja zavodov za zaposlovanje. Od socialnih partnerjev pričakuje časa primerne ukrepe in rešitve na področju zaposlitvene politi-

Brezposelne bolj kot nova stavba skrbijo delovna mesta

ke. S pomočjo eksportne ofenzive in izboljšanja infrastrukture bo mogoče ustvariti nova delovna mesta. Mladini je treba zagotoviti vajeniška delovna mesta in ji omogočiti vstop v poklicno življenje. Pri tem pa lahko odločilno pomaga servisna služba zavoda za zaposlovanje s kvalitetnim in učinkovitim svetovanjem v kooperaciji z gospodarskimi organizacijami in podjetji. Samo s konkretnimi načrti in optimizmom in ne z

jamranjem bo mogoče rešiti gospodarska in s tem zaposlitvena vprašanja, ki so za vsakogar eksistenčnega pomena.

Lastnik poslopja je firma Porr-AG, najemnik prostorov pa je zavod za zaposlovanje, stalo je približno 160 milijonov šil., v njem pa je zaposlenih 150 sodelavcev. Otvoritvene svečanosti se je udeležil tudi Jože Glazer s sodelavci Ljubljanskega zavoda za zaposlovanje.

Mirko Štukelj

OMAN PRI AWOLL

Sozvočje umetnosti in brezposelnosti

Z umetnostjo nad brezposelnost. To izvorno in nenavadno pot opozarjanja na brezposelnost je ubralo društvo stanovaljska platforma Awoll, ki se trudi za vključevanje brezposel-

opozarjajo na vse bolj rastoče probleme dolgoročno brezposelnih, ki jih ne tepejo samo finančne težave, ampak so zaradi socialnega obrobja, kot dodatne posledice brezposelnosti, iz-

med brezposelnimi in umetnostjo in so se obrnili na likovnika Valentina Omana, da bi jim pri tem pomagal kot mentor.

Oman je z velikim veseljem in angažmajem prevzel to nalogo. Nad dvajset varovancev Awoll je pod njegovim tehničnim in umetniškim vodstvom, vendar izrazno docela svobodno, izdelalo dve veliki kolažni sliki na temo brezposelnost in na njih zapustilo svoje sledove, različne kot so različni njihovi ustvarjalci. Sliki sta velik stenčas o vzdušju, počutju, občutkih, strahovih, stiskah in bedi brezposelnih, krik po razumevanju in toplini, upoštevanosti in smislu življenja.

Kot je dejala poslovodkinja Awoll dr. Marija Magdalena Zeichen, je del izkupička za sliki namenjen socialnemu delu platforme Awoll.

Franc Wakounig

Valentin Oman in M. Magdalena Zeichen pred sliko

nih in socialno ogroženih v delovni proces. Awoll in druge podobne ustanove že dalj časa

ključeni tudi iz kulturnega življenja. Zato so pri Awoll dalj časa iskali plodno simbiozo

Slovenski konzulat spet na Radetzkyjevi cesti

14. marca se je konzulat RS preselil v nekdanjo konzularno stavbo SFR Jugoslavije pod Križno goro.

Jože Jeraj je predstavil obnovo stavbe, ki je stala 10 milijonov šil. Izrazil je željo, da bi se v tej hiši okrepilo sodelovanje z zveznimi deželami zapadne Avstrije in se pozitivno razvijalo gospodarsko in kulturno sodelovanje. Po končani obnovi pa bo meseca junija sledila slavnostna otvoritev.

m. š.

Ob otvoritvi: celovški župan Leopold Guggenberger, mestni svetnik Walter Zwick in slovenski generalni konzul Jože Jeraj

SODELOVANJE UNIVERZ

Študentke pedagogike na Koroškem

V okviru medsebojnega sodelovanja med Pedagoško akademijo v Celovcu in Pedagoško fakulteto v Ljubljani so pretekli teden študentke iz Ljubljane obiskale tudi Slovensko prosvetno zvezo na njenem sedežu v Celovcu.

Pozdravil jih je tajnik SPZ dr. Janko Malle in jim predstavil pestro in raznoliko delovanje te osrednje kulturne organizacije s skupno 36 včlanjenimi krajevnimi društvi. Kot najpomembnejše delo centrale je dejal Malle, je izboljšanje infrastrukture, orga-

iniciative, ki delajo v korist kulturnega sožitja in medsebojnega razumevanja. Kritično pa je tudi pripomnil, da šolski sistem ne nudi dobrega in kakovostnega izobraževanja in da znanje slovenščine upada. Vsekakor pa je razveseljiv porast števila otrok, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku. Kulturno delo med koroškimi Slovenci pa pojmuje kot narodnotvorno in je izraz svobodnega izražanja človeške biti v njeni pestrosti in raznolikosti. Po obširni predsta-

Z obiska na Slovenski prosvetni zvezi

nizacijska pomoč podeželjskim društvom in skrb za izobraževanje sodelavcev in kulturnih aktivistov. Izpostavil je pozitivno spremembo v odnosu večinskega naroda do manjšine (prireditve »Dober večer, sosed«, sodelovanje med slovenskimi in nemškimi kulturnimi društvi) in plodno sodelovanje z matico, še posebej pa z ZKO Slovenije. SPZ podpira po lastnih močeh včlanjena društva in dvojezične

vitvi SPZ pa so študentke postavile razna vprašanja v zvezi s kulturnim delom in dvojezičnim šolstvom na Koroškem.

Študentke so med drugim obiskale tudi ljudsko šolo v Kotmari vasi (dvojezični pouk), slovensko gimnazijo, kraje v Podjuni, tinjski dom Sodalitas, osrednje kulturne organizacije, kulturne in študentske domove, kulturne znamenitosti in razne prireditve.

m. š.

Nova pošta v Železni Kapli

Že pred 125 leti so Kapelčani odprli svoj prvi poštni urad. V zadnjih 50 letih pa so se navadili poštne posle opravljati v stavbi na glavnem trgu.

Prejšnji teden se je pošta preselila v nove – sedanjim potrebam primerne – prostore na »Griesu«. V zasebni večnamenski zgradbi poleg občinskega urada so tudi še zdravnik, kavarna, sedež mejnih žandarjev in nekaj stanovanj.

Za mnoge občane bo sedaj pot na pošto nekoliko daljša, zato pa se bodo zboljšale storitve in delovni pogoji za poštne osebe. Osem uslužbencev namreč oskrbuje celotno prebivalstvo oz. okoli 850 gospodinjstev.

Otvoritve so se udeležili mnogi domačini, nekateri ugledni gostje in župan. Olepšali pa so jo pevci MG, Gemischer Chor in Lovski pevski zbor.

M. T.

RAZPRAVE IN GRADIVO

Obilica branja s področja manjšin

Ljubljanski inštitut za narodnostna vprašanja poleg svojih ostalih dejavnosti izdaja tudi edino specializirano revijo za narodnostna vprašanja na Slovenskem. Revija Razprave in gradivo, katere rojstvo leto je 1960, je nastala tudi zaradi tega, ker so v takratnem vodstvu inštituta bili ljudje, ki so se zavedali pomena publiciranja slovenskih in drugih raziskovalcev na področju narodnostnega vprašanja. Malo je znano, da so se takratni delavci INV prve številke financirali iz sredstev, ki bi jih drugače porabili za svoje plače. Skozi zadnja tri in pol desetletja izhajanja je tako RIG, kot ga popularno imenujejo njegovi snovalci, postal svojevrsten forum razpravljalcev o etničnih vprašanjih slovenskih in drugih manjšin.

Tudi zadnja dvojna številka 29-30 nam to potrjuje, saj poleg domačih inštitutskih avtorjev predstavi še vrsto uglednih imen iz vrst raziskovalcev etničnega vprašanja v svetu. Skupaj revija objavlja 22 razprav in gradiva. Prispevke objavlja v slovenskem, angleškem tokrat pa tudi v nemškem in italijanskem jeziku, s slovenskimi oziroma angleškimi povzetki. Kot že nekaj let so tudi v tokratni številki osrednji del rezultati projekta **Medetnični odnosi in etnična identiteta v slovenskem etničnem prostoru**. Tokrat raziskovalci tega največjega inštitutskega projekta posebej prikazujejo rezultate empirične raziskave izvedene v Monoštru. Nosilka projekta **Albina Nečak Lük** razpravlja o jeziku in etnični pripadnosti v Porabju in poskuša opozoriti na stanje z vidika podatkov, ki so jih o svoji sporazumevalni dejavnosti dali prebivalci Monoštra. Na Porabje se nanaša tudi prispevek **Katarine Munda Hirnök**, ki navaja podatke o spremljanju medijev v Monoštru. Iz istega projekta je tudi članek **Renate Mejak**, ki pa objavlja že rezultate iz lendavskega dela raziskave, in sicer

govori o nekaterih percepcijah Lendavčanov o sosednji Madžarski. O lendavskih Madžarih pa govori tudi prispevek madžarske raziskovalke **Idiko Szabo**, ki piše o socializacijskih procesih med Madžari v Prekmurju.

Skorajda ni bilo številke RIG, ki ne bi imela prispevka o Slovincih v Avstriji. Njim se tokrat pridružujeta kar dva prispevka o Slovincih na avstrijskem Štajerskem. Oba avtorja sta aktivna v manjšinskem Društvu člen 7 za štajerske Slovence, obenem pa sta bila tudi sodelavca pri raziskovalnem projektu na graški univerzi, ki je obravnaval problematiko štajerskih Slovincov. Prejšnja predsednica Društva člen 7 **Andreja Zemljič** v svojem prispevku obravnava strategije etnične razprave na območju Račgona od iztekajočega se 19. stoletja do l. 1920. **Christian Promitzer** pa na primeru štajerske vasice Lučane predstavlja, kot sam pravi, ideal »čistega narodnega telesa« oziroma govori o kronologiji izginotja. O koroških Slovincih v luči sodobnih prostorskih, socialnih in etničnih procesov sta napisala prispevek avstrijski in slovenski geograf, **Ernst Steinicke** z insbruške univerze in **Jernej Zupančič** z ljubljanskega geografskega inštituta. Raziskovalec na INV in docent na ljubljanski Fakulteti za družbene vede **Miran Komac** velja za enega najboljših poznavalcev problematike Slovincov v Italiji, tokrat je prispeval razpravo o Slovincih na Gorškem v obdobju od 1945 do 1950, oziroma o rezultatih prve petletke življenja povojni demokratični Italiji. O Slovincih v Italiji govori prispevek tržaškega Slovenca **Branka Jazbeca**, ki se dotika sodobnih gospodarskih problemov z vidika čezmejnega gospodarskega povezovanja in integracije ob italijansko-slovenski meji skozi izkušnje Slovincov. Poleg prispevkov o Slovincih na Koroškem v Italiji in na Hrvaškem je v drugem delu revije našel svoje

mesto tudi članek o Romih v Avstriji, napisala ga je avstrijska raziskovalka **Erika Thurner** z univerze v Innsbrucku.

V drugem delu je v tokratni številki vrsta razprav s teoretičnega področja. Omenimo naj samo trenutno enega najbolj aktualnih avtorjev s področja raziskovanja etnične identitete **Thomasa Hyllanda Eriksona**, ki se v svoji razpravi vprašuje, kaj se je zgodilo s konceptom etničnosti. Še posebej pa pritegne tudi razprava berlinskega raziskovalca **Gera Lenhardta**, ki tudi razpravlja o etnični identiteti z vidika družbene racionalizacije. Svojevrstno odkritje pa predstavlja prispevek slovenske raziskovalke **Felicite Medved**, ki trenutno deluje na Univerzi v Stockholmu, ki razpravlja o kartografiji slovenske narodne identitete.

Pravo problematiko manjšin obravnava prispevek **Mitje Žagarja** o ustavah v večnarodnih resničnostih in ustavi SFRJ z vidika procesov samoosvajanja republike Slovenije in pravnega strokovnjaka in predsednika slovenskega državnega sveta **Ivana Kristana** o ustavnem položaju avtohtonih narodnih manjšin v Sloveniji.

Kot je že iz naslova razvidno revija vseskozi objavlja tudi gradivo s področja manjšinske problematike. V tokratni številki sta objavljena dva zadnja mednarodna dokumenta, ki zadevata področje manjšin. Okvirno konvencijo za zaščito narodnih manjšin v slovenskem prevodu sta predstavili članici telesa, ki jo je pripravljalo, **Vere Klopčič** in pa predsednika Federalistične unije evropskih narodnih manjšin **Cristofa Phana**. Prav tako v slovenskem jeziku je objavljena Evropska listina za jezike regij in manjšin. Revija zaključuje bibliografija raziskovalcev in nekaterih pomožnih delavcev INV.

Prispevki v reviji so vsekar tako aktualni in pestri, da so zanimivi tudi za širši krog bralcev, ki jih obravnavana problematika zanima. *boje*

Tedeja Novak in Peter Liaunigg

CELOVŠKA UNIVERZA

Slavisti uprizorili »Strička Vanjo«

Ruska študentska igralska skupina »Neva« deluje že peto leto. Od vsega začetka je bilo v ospredju učenje ruskega jezika. Začetki so bili težki in skromni (tehnika), igrali pa so pesmi, uprizarjali krajše tekste različnih avtorjev: črtico Mihaila Soščenka »Površno zavito«, izbrane scene iz »Galeba« Antona Čehova. Igranje s senco v začetni fazi pa je olajšalo študentom premostiti strah pred publiko. S tem načinom so študentje tudi spoznali raznolikost tekstov in raznovrstnost jezika v pesmih, zgodbah in dramah. Sledili so razni drugi lažji teksti. Lani pa so se podali na izlet na Hrvaško kjer so igrali tekst Petra Liaunigga »Lijepi trinutak« v prevodu lektorice Marije Smolič in tako spoznali drugi slovanski jezik.

Projekt »Striček Vanja« Antona Čehova pa je bil za igralsko skupino novost in izziv. Še nikoli niso igrali tako dolgega in obsežnega odrskega dela. Že po

nekaj vajah so spoznali, da je treba izgovorjeni tekst postaviti na oder in da to ni tako enostavno. S študijem gledališke teorije Stanislavskega pa jim je uspelo po vztrajnem delu postaviti na oder kakovostno predstavo. Tipično za Čehova je, da ni pravega dejanja, opisuje karakterje in njihove povezave z drugimi osebami. Nastopajoči študentje (vsi so amaterji) so odlično igrali svoje vloge, še posebej so izsopali Tedeja Novak v vlogi Jelene Andrejevne, Andrea Pörtsch (Sonja), stric Vanja (Friedrich Wernitznig), Astrov (Peter Liaunigg), Sigrid Strauß (Marina) in Andreas Wernitznig v osebi prof. Serebrjakova.

Umetniško in organizacijsko pa se je ponovno izkazala absolventka celovške slavistike mag. Mihaela Miggitsch. Gledališka skupina Neva je gostovala že v Ljubljani, na Dunaju in v Beljaku. Vabljeni pa so že tudi v Zagreb. *Mirko Štukelj*

MESTNO GLEDALIŠČE

Briljantni Merkatz v vlogi Tevja

Musical, ki je nastal na osnovi zgodbe o Tevju (prodajalcu mleka) Scholema Alejchema je bil krstno uprizorjen 1964 v New Yorku (knjiga: Josef Stein in glasba: Jerry Bock) je vsebinsko izpoveden in aktualen. Prikazuje probleme vsakdana, vaško in družinsko življenje, stiske in veselje, običaje (poroka hčerke), žalost, veselje, vprašanje vere in upanje v boga in nasilje nasproti Židom. Aktualen je tudi zaradi tega, ker tematizira vprašanja časa, konflikt med mladimi in starimi in politična dogajanja.

Preprosto sceno, v sredini odra stoji veliko razvejano in staro drevo, s katerega padajo zadnji listi pred zimo, je postavil Bernd-Dieter Müller. Za režijo je poskrbel sam intendant Dietmar Pfliegerl in se osredotočil na najpomembnejše slike ki se dobro ujemamajo s skopo

opremljeno sceno. Preproste temne kostume pa je pripravila Annette Zeperitz. Orkester je skrbno vodil Herwig Gratzner. Glavno vlogo (že tretjič zaporedoma) v osebi prodajalca mleka Tevja briljantno igra znani Karl Merkatz, ki se tokrat ponovno izkaže kot odlični karakterni igralec. Prepričljivo je Golde, njegovo ženo, igrala Vera Berzensenyi, rablja Peter Raab, policaja pa Hanns Eybl. Prav tako so bile dobro zasedene vloge hčerke Zeitel (Josefine Merkatz), Hodel (Ruth Brauer) in Chave (Petra Kreuzer) in še mnoge druge.

V razprodani hiši Mestnega gledališča je občinstvo igralce nagradilo z burnim aplavzom.

»Anatevka« je na sporedu še do maja (ob 19.30), predstave pa so skoraj že razprodane. Po-hiite!

m. š.

MALIN HEAD V ŠENTJAKOBU

Sproščujoč koncert folk-glasbe

Slovensko prosvetno društvo »Rož« v Šentjakobu je imelo pretekli petek v gosteh zanimivo glasbeno skupino Malin Head, ki igra t.i. folk-glasbo iz Irske in Škotske, vključuje pa tudi elemente bretonske glasbe, countryja, roka in klasike. Na dobro obiskanem koncertu v farni dvorani, večina obiskovalcev je bilo mladih, je četverica glasbenikov (dva sta bila zadržana), med njimi je tudi Dunajčan, navduševala z igranjem na originalnih glasbilih, med drugim tudi na dudi (ovčji meh) in z značilnimi melodija-

mi vabila poslušalce k sodelovanju. Koncert je bil sproščujoč, prijeten, vsa prireditelja predvsem družabno-glasbena.

joč, prijeten, vsa prireditelja predvsem družabno-glasbena.

SYNTHESIS 4 NA KOROŠKEM

Odlična koncerta mladih harmonikarjev

Hamonikarski orkester Synthesis 4 na koncertu v Bilčovsu

Preteklo soboto zvečer v Bilčovsu in v nedeljo v Šentprimožu je s celovečernim koncertom gostoval odlični harmonikarski orkester Glasbene matice iz Trsta Synthesis 4, kar pomeni, da so glasbeniki iz štirih oddelkov te zamejske glasbene šole. Orkester deluje že 18. leto in nekaj harmonikarjev je v njem od vsega začetka. Ustanovitelj in tudi sedanjí dirigent Claudio Furlan pa skrbi tudi za kadrovske pomlajevanje in prav na koncertu v Bilčovsu je nekaj prav mladih glasbenikov zaigralo v orkestrskem sestavu prvič. In to zelo suvereno. Večinski harmonikarski sestav ansambla dopolnjujejo ritmični instrumenti, skupaj pa izvaja najbolj zahtevno orkestralno glasbo. Pestrost glasbenega obsega, širok razpon regi-

strov in pa odlična izvedba se zlivajo v popolnost. Vsaka skladba je umetnina zase, zaigrana z vso umetniško virtuoznostjo z navdihom temperamenta v nežnem pianissimu in mogočnem fortissimu. Res pravi užitek!

V Bilčovsu je ob napovedanem zažetku bolj slabo kazalo, saj je bilo v avli ljudske šole šele peščica obiskovalcev, po akademski četrti pa je bil obisk še kar zadovoljiv. Koncertna glasba menda še nima svojih poslušalcev. Takoj ob prvi skladbi Glenn Miller Story pa je orkester osvojil poslušalce in navdušenje se je stopnjevalo vse do konca. Skladbe so bile zelo zahtevne, nudile pa so vso širino glasbenega užitka. Slišali smo Atarova Rapsodijo, napisano prav za ta ansambel, v solističnem duu sta Mojca

Mihalič in Goran Ruzzier zai-grala kompoziciji J. S. Bacha in Petra Waldmana, nadalje so bile na sporedu skladbe Andersona, Ehmeja, Kanderja, Bernsteina, Reverberi-Giordana, Prokofjeva, koncert pa so zaključili s temperamentnim Derbenkovim Karnevalom, tega pa so morali navdušenim poslušalcem tudi ponoviti in pa dodati še eno skladbo.

Tudi nedeljski koncert v Šentprimožu je poslušalce navdušil, žal pa so bili bolj redko številni. Ob prihodnjem gostovanju na Koroškem bo poslušalstva zagotovo neprimerno več, saj se dobro blago samo hvali, predstavitev orkestra Synthesis 4 pa je bila nedvomno navdušujoča.

Jože Rovšek

KONTAKTNA LEČA

Zanimiv program in številen obisk

Pretekli teden (sreda, četrtek, petek) je v prostorih »klagenfurter ensemble«, v Celovcu potekala vrsta zanimivih prireditev, ki so jih letos spet priredili dijakinje/dijaki slovenske gimnazije.

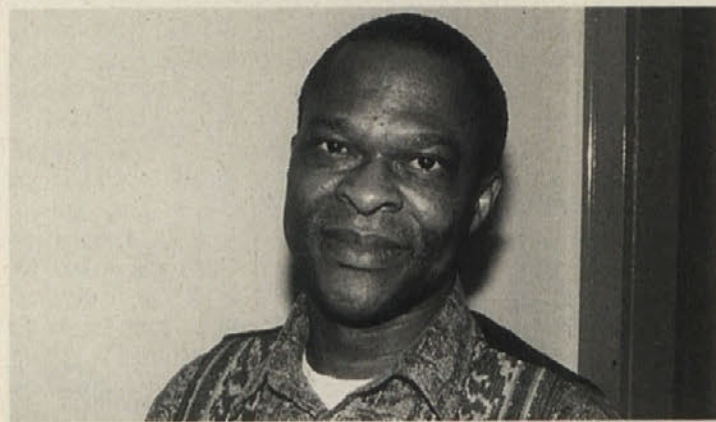
Na sporedu so bili mednarodni koncerti (reggae, hip hop, rap glasba), monodrama xy nerešeno z igralcem Marjanom Hintereggerjem, kritičen kabaret power ženske Irene S. s Tirolskega. V petek, ob medna-

rodnem dnevu proti rasizmu pa je v Avstriji živeči temnopoltni umetnik Frank Oladeinde iz Nigerije bral spodbudne tekste v boju proti rasizmu Martina Luthra Kinga, ki se je do zločinskega umora vztrajno boril za enakopravnost med črnim in belim prebivalstvom Amerike. King je na osnovi podlagi in pod vplivom D. H. Thoreauja in M. Gandhija snoval odpor brez nasilja kot sredstvo gibanja za

dosego enakopravnosti ameriških črncev. Kot pridigar je imel velik vpliv na gibanje in bil njegov neoporečni voditelj. King je organiziral številne demonstracije, največja pa je bila leta 1963, ko so korakali proti Washingtonu. Kinga so varnostni organi tudi večkrat aretirali. Proti njegovi osebi pa je bilo uravnanih tudi nekaj atentatov. Leta 1964 je M. L. King za svoje zavzemanje za mirno rasno integracijo prejel Nobelovo nagrado za mir, 4. aprila 1968 pa so ga v Memphisu umorili.

Marljive organizatorke so zagotovo dosegle namen, ta pa je bil medsebojno spoznavanje, navezovanje stikov z nemško govorečimi dijaki drugih šol in iskanje novih poti za boljše razumevanje med mladimi in starejšimi in še mnogo več. Obiskovalci so bili pretežno šolska mladina, a prireditve letošnje Kontaktne leče si je ogledalo tudi nekaj starejših semestrov.

m. š.

Frank Oladeinde je bral tekste Martina Luthra Kinga

DEŽELNA GALERIJA

Razstava o vojni in nasilju

Z vsakodnevno konfrontacijo z vojno in nasiljem skozi poročanje različnih medijev, vedno večji in močnejši vpliv na stvarnost skozi mediatizacijo okolja, fiktivno prikazanje nasilja, je uspelo popularizirati to tematiko v do danes nepoznanem obsegu. Vojna kot višek nasilja je agresivna oblika komunikacije in prekanja, ki pa nikoli ni uspešno rešila kakega konflikta.

Koroška deželna galerija daje možnost dvanajstim umetnikom in umetnicam iz Hrvaške, Slovenije in Avstrije, da kot

neposredno ali posredno prizadeti izražajo svoj odnos na temo vojna in nasilje. Razstavljalci so svoja dela posebej koncipirali za razstavne prostore (11) v tej galeriji, ki prikazuje svoje reakcije s pomočjo današnjih sodobnih medijev (video, film, inštalacija, slike, akustika). V svojih umetniških delih prikazujejo splošne pojave nasilja v naši družbi in reflektirajo določene dogodke nasilja. Zaradi vojne v nekdanji Jugoslaviji, v naši bližnji soseščini je ta tematika v evropskem prostoru močno odmevala.

Dogodki v Izraelu narekujejo potrebo po diskusiji in razpravi: štirje bombni atentati v dveh tednih so terjali 57 življenj in s tem spravili pobudnike za mirno reševanje konfliktov v velike težave.

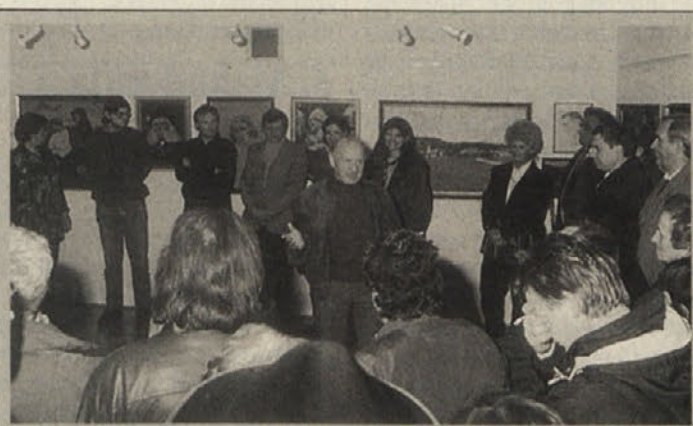
Medtem ko vizualno poročanje z neanalitičnimi poplavlami slik lahko privede do izenačenja tematike, je lahko subjektivni prikaz mnenjsko tvoren. Umetnost pa je pri tem lahko samo korektiv.

Balkan je sedaj v procesu iskanja miru. Šele zdaj je mogoče predelati politične dogodke in osebna doživetja.

Trije umetniki iz Slovenije, Marina Gržinic & Aina Šmid in Alen Ožbolt, dva iz Hrvaške, Sanja Ivekovic in Dalibor Martinis, upodabljajo v svojih umetniških delih individualne in kolektivne travme. Avtrijski umetniki W. W. Anger, Julius Deutschbauer, Werner Hofmeister, Cornelius Colig, Peter Putz, Wolfgang Reichmann in Wolfgang Walkensteiner pa se z vojno tematiko ukvarjajo bolj splošno, kar je razumljivo zaradi relativne distance.

Pretrsljivo in vendar nujno potrebno razstavo o splošnem nasilju v naši »civilizirani družbi« si lahko ogledate še do 5. maja, od ponedeljka do sobote.

m. š.

GALERIJA ANIN ŠMIHEL

Spominska razstava Valentina Mišica

Preteklo soboto so v šmihelski Galeriji Anin odprli spominsko razstavo likovnih stvaritev domačina, kulturnika in slikarja Valentina Mišica. Stanko Vavti, kot pobudnik te razstave, je pri ljudeh v bližnji in daljnji okolici uspel zbrati preko dvajset umetniških del, v glavnem preslikav (čeprav je Mišicev slikarski opus zagotovo večji), in tako že pokojnega slikarja obudil iz pozabe.

Vernisaže se je udeležilo mnogo domačinov, tako da je bil razstavni prostor kar premajhen. Gostitelj Stanko Vavti je predstavil umetnika, domači pevci pa so zapeli.

Razstavo si lahko ogledate do 15. aprila vsak dan od 16. do 19. ure.

3 Pozabljeni južni bratje

Piše Jozi Wutte

Popolna izolacija

Ena prejšnjokrat omenjenih neodvisnih študentskih organizacij, ki se še prizadeva za študentske zadeve, je Savez studenata filozofskog fakulteta (Zveza študentov filozofske fakultete), razmeroma mlada organizacija, ki pa se ubada tudi z najbolj banalnimi vsakodnevnimi problemi, kot npr., kje dobiti prostore itd. Ustanavljajo svoj časopis, pri katerem naj bi sodelovali študentje filozofskih fakultet iz vse Srbije. Več žal ni mogoče, recimo, da bi navezali stike z organizacijami v tujini. V tem je njihov največji problem, saj le v izjemnih primerih lahko zapustijo državo. O tem, da bi lahko šli za cel semester študirat v tujino, lahko le sanjajo, in tudi tuji študentje pridejo v Beograd bolj poredko. Zato so naju gledali kot nekaka eksota.

To sva lahko občutila tudi na radiu indeks, neodvisni radijski postaji, ki ima tudi študentske oddaje, saj so naju spontano zaprosili za intervju. Sicer pa je ta radio povsem svojevrsten. Po eni strani gre namreč za neodvisen radio, vendar ima sedež na RTV Beograd, torej na državni radioteleviziji in uporablja tudi njen studio. »Ko smo leta 1992 začeli oddajati, smo imeli srečo, da je bila občina Stari grad, v kateri je RTV Beograd, v rokah sedanje opozicije. Ta nam je dodelila prostore, katere koristimo še danes. Sicer nas na RTV nimajo preveč radi, a doslej nas še niso postavili na cesto.«

Ekološko gibanje

Na drugem področju je aktivna skupina, v kateri so sicer v glavnem tudi študentje, a je zasnovana širše: Mladi izraživači Srbije (Mladi raziskovalci Srbije). To so mladi raziskovalci, ki se ukvarjajo večinoma z ekološkimi problemi. Prirejajo poletne kampe v naravi, na katere prihajajo mladi iz vse države in sodelujejo pri raznih študijah. Toda tu pa tam raziskujejo tudi v drugih področjih.

Kot ena redkih organizacij imajo to srečo, da so se obdržali še iz boljših časov in da so od takrat ohranili stike s tujimi organizacijami. Seveda se ti nanašajo v glavnem na bivše jugoslovanske republike (razen Hrvaške) in na vzhodno Evropo. Z Avstrijo in drugimi državami zahodne Evrope so povezani preko SCI (Service Civil International), v okviru katerega deluje tudi skupina »Zdravo da ste.«

Z nekdanjimi republikami Jugoslavije pa mladino v Beogradu ne povezuje le raziskovanje in študij, temveč predvsem legendarni Jugo-rock. Kakor se v Sloveniji polnijo mladinski klubi najbolj ob tako imenovanih balkan-žurij, tako so Buldožerji, Bijelo Dugme ipd. tudi v Beogradu še vedno

Odkar je pred petimi leti razpadla Jugoslavija in sta bratstvo in enotnost le še zgodovinska pojma, se v avstrijskem časopisju precej piše o državah naslednicah, seveda z različno intenzivnostjo. Piše se o bratomorni vojni, njenih vzrokih in perspektivah za mirno rešitev konfliktov; predvsem v slovenskih časopisih na Koroškem pa bolj o novoodkriti »matični domovini« Sloveniji, ki da je uresničila svoj tisočletni sen. S tem pa je tudi že konec. Tam nekje ob Drini se horizont avstrijskih novinarjev navadno konča. Da tudi onkraj te reke živijo še ljudje, se čisto pozablja. Prav to dejstvo je v meni zbudilo zanimanje za južni del nekdanje Jugoslavije, za Srbijo in Makedonijo.

Po potresu leta 1963 obnovljena železniška postaja v Skopju z vklesano Titovo mislijo

priljubljeni. In vsaj študentske prodajalnice so polne teh starih plošč in kaset.

Prav tako skupni vsem mestom bivše Jugoslavije so grafiti, katerih so tudi v Beogradu polni vsi zidovi. To pa šele v zadnjih letih, prej so bili bolj redki. Tudi to je en od načinov artikulacije v času, ko je frustracija med mladino zelo razširjena. Treba je reči, da so med njimi zelo iznajdljivi in tudi stvarni kot recimo naslednji: »Vzemi orožje divjaku in umrl bo od lakote; vzemi orožje civiliziranemu človeku in nihče več ne bo trpel lakote.«

3. Makedonija - balkanski pastorek

Južno od Srbije obstaja država, pri kateri imaš vtis, da je razen njenih prebivalcev samih pravzaprav nihče ne mara. Nobena njena soseda z njo ne vzdržuje prijateljskih odnosov. In vendar je edina nekdanja jugoslovanska republika, kateri se je (doslej) uspelo osamosvojiti brez vsakršnega oboroženega spopada. A mir je v tej državi precej nestabilen. Dejansko je politična situacija Makedonije (tako notranje - kot tudi zunanje-politično) skrajno napeta. Da bi jo vsaj kolikor toliko razumeli, moramo nujno pogledati v zgodovino.

Naselitveno območje Makedoncev in Albancev je bilo zadnje pomembnejše evropsko ozemlje, ki je bilo na začetku našega stoletja še pod turško oblastjo. Sicer je v devetnajstem stoletju v okviru pomladi narodov tudi v Makedoniji prišlo do avtonomističnega gibanja, imenovanega VMRO

(Notranjemakedonska revolucionarna organizacija), toda Turki so vse upore krvavo zatrli. Tako Makedoncem ni preostalo drugega kot upanje na pomoč svojih slovanskih sosed Bolgarije in Srbije. A ti sta imeli svoje interese, kot se je izkazalo v balkanskih vojnah v letih 1912/13. Poleg tega je tudi v vrstah same VMRO prišlo do delitve v dva tabora: eden je stremel za avtonomno Makedonijo, drugi je želel priključitev k Bolgariji.

Leta 1912 so se Srbija, Bolgarija in Grčija dogovorile, da skupno napadejo Turčijo in jo potisnejo iz Evrope. To jim je tudi uspelo in medtem ko se je Albaniji uspelo osamosvojiti, so si zmagovalke Makedonijo razdelile. Toda pri tem je prišlo do sprta med njimi, kar je povzročilo drugo balkansko vojno, ki jo je Bolgarija izgubila - z njo pa tudi oba tabora VMRO, in Srbija ter Grčija sta si razdelili večji del Makedonije.

Še preden se je Bolgarija opomogla, se je pričela prva svetovna vojna. V njej je sodelovala na strani Avstro-Ogrske in je leta 1915 zasedla srbski del Makedonije. Tako so bili Makedonci, katerih uradni jezik je bil poprej izključno srbski, za tri leta podvrženi bolgarskemu asimilacijskemu pritisku. Zato se niso kaj dosti upirali, ko so po koncu vojne spet prišli pod srbsko oblast.

V dvajsetih letih je prišlo med Bolgarijo in Grčijo do velikih migracijskih gibanj kot posledica načrtne izmenjave manjšinskega prebivalstva: Grki so bili izgnani iz Bolgarije, Bolgari oz. Makedonci pa so »uradno prostovoljno« odšli v Bolgarijo. Vsi, ki so se odločili ostati, so se morali asimilirati

in s tem je bilo obojestranskega priznavanja manjšin konec (tako je ostalo vse doslej).

Priznanje nacije in jezika

Meje (in s tem razdelitev Makedonije) so tudi po drugi svetovni vojni ostale v bistvu nespremenjene in Makedonija je ostala kamen spotike predvsem med Jugoslavijo in Bolgarijo. Toda ena sprememba v prid Makedoncev se je vendarle zgodila. Del Makedonije, ki je bil pri Jugoslaviji (današnja Republika Makedonija), je kot republika dobil določeno avtonomijo. Ob tem pa so bili Makedonci priznani kot nacija z lastnim jezikom. Zato je razumljivo, da so bili do zadnjega navdušeni Jugoslovani. Še danes se na ta čas spominjajo z nostalgijo in še vedno mnogo uradnih prostorov krasi Titova slika.

Makedonska nacija in makedonski jezik pa nista bila priznana samo znotraj Jugoslavije, temveč tudi v inozemstvu - razen od Bolgarije, ki še sedaj govori le o nekakšnem zahod-

nobolgarskem narečju. Prišlo je celo tako daleč, da je odklonila sodelovanje pri slavističnem atlasu, v katerem so označeni vsi slovanski dialekti, ker makedonščino obravnava kot samostojen jezik. Posledica tega je, da je na mestu Bolgarije v atlasu bela lisa.

Kot rečeno, so Makedonci do zadnjega hoteli ohraniti enotno Jugoslavijo, saj so se skupaj s Slovenijo prizadevali za njeno preoblikovanje v konfederacijo, ki bi edina lahko še nadalje omogočila skupno življenje jugoslovanskih republik in bila kompromis med srbskim centralizmom in osamosvojitvenimi težnjami v ostalih republikah. A trud je bil zaman. Ko za skupno državo ni bilo nobene perspektive več, se je leta 1991 tudi Makedonija osamosvojila in razglasila lastno državo.

Za to, da se na začetku niso hoteli odcepiti, so imeli Makedonci tehtne razloge. Po eni strani so bili v Jugoslaviji nerazvita republika in so kot takšna prejemali podporo s severa, po drugi strani so se upravičeno bali, da kot samostojna država ne bodo mogli obstajati, ker njene sosede še vedno niso opustile upanja na njeno ozemlje.

In res, kmalu po razglasitvi samostojnosti so se kot prvi s svojim protestom oglasili Grki. V imenu in grbu nove države so videli velikomakedonska stremeljenja in zato vehementno nastopili proti priznanju države s strani Evropske unije. Razen tega so z Makedonijo prekinili vsakršno sodelovanje - tako politično kot tudi gospodarsko. Za takšno početje pa so jim makedonski nacionalisti dajali še dodatne argumente, saj je novoustanovljena makedonska stranka VMRO, ki simbolizira novorojeni makedonski nacionalizem in ki je bila pri prvih volitvah dokaj močna, od vsega začetka nastopala s parolami kot npr. »Solun je naš!«. Na svojem prvem zborovanju v Skopju so celo že napovedali, da bo drugo zborovanje v Solunu/Thessaloniki, pravem glavnem mestu Makedonije.

(Se nadaljuje)

Številni samostani (manastirji) pričajo o bogati bizantinski kulturi

Nekoč, v časih, ki se dandanašnjemu hitro bežečemu občutku zdijo kot davni, je slovensko organizirano planinstvo segalo od Ziljske podružnice v Korotanu do Planinskega društva v istrskem Pazinu, s središčem v Ljubljani. Danes sredica, to je Slovenska planinska zveza, z več kot 85.000 člani sodi med sorazmerno najmočnejša alpinistična društva na svetu, pazinska veja je mutirala v hrvaško planinsko sekcijo, nasledstvo legendarne Ziljske podružnice pa po koncu druge svetovne vojne vse do danes odgovorno in vsem težavam navkljub z velikim

OBČNI ZBOR PLANINCEV

Društvo čakajo novi izzivi in naloge

zanosom nosi, osmišlja in napolnjuje z življenjem Slovensko planinsko društvo »Celovec«.

Pretekli petek, 22. marca, je v k&k centru v Šentjanžu društvo imelo svoj redni občni zbor, ki je precej presegel suhoparni okvir predpisane pravne formalnosti, saj so se navzoči člani živahno vključili v razpravo, Jože Igerc pa je z zanimivim diapravdavanjem o lanski ekskurziji Slovenske planinske zveze na Islandijo zelo razvedril navzoče

in marsikomu zbudil hotenje po podobnih podvigih v okviru našega planinskega društva. Ker bo Igerc od načrtovane ekskurzije v planinski svet Peruja s seboj zagotovo prinesel kupe lepih in zanimivih posnetkov in doživetij, s katerimi bo razveselil občinstvo, smemo zatrdno izhajati iz tega, da bo s tem še bolj okrepljen željo po lastni ekskurzijski sekciji pri SPD »Celovec«. Sploh pa razvoj domala že narekuje razvejanje društvene

dejavnosti na razne sekcije in morda celo na razvijanje pokrajinskih podružnic društva.

Iz poročil predsednika Hanzija Lesjaka, tajnika Riharda Brumnika in blagajničarke Vere Rehsmann je bilo razvidno, da je društvo v pretekli mandatni dobi opravilo pestro prireditveno in družabno delo, iz katere prav izstopa pohod na Arihovo peč. Poleg globokih obstoječih prijateljskih vezi s Slovensko planinsko zvezo, s planinci iz Celja, Mojstrane, Jesenic in z zamejskimi planinskimi društvi v Italiji je društvo navezalo nove stike s planinci po Avstriji, v Sloveniji in Italiji. Ni pa teh s sosedom v deželi, s koroškim Alpenvereinom. Očitno je bil sad tega molka tudi nerazveseljen in za SPD »Celovec« nesprijemljiv dogodek, da ni bilo povabljen na srečanje planincev treh dežel. Organizator: koroški Alpenverein.

Volitve z izjemo, da je Vera Rehsmann kot blagajničarka oddala odgovorno funkcijo Marcelu Sumperju, in so se ji za dolgoletno vzorno delovanje prisrčno zahvalili, niso prinesle večjih sprememb. Predsednik je ostal Hanzij Lesjak, Joško Igerc je podpredsednik, Rihard Grilc vodi tajniške in Marcel Sumper blagajniške posle.

**PLANINCI ŽELEZNE
KAPLE – SEKCIJA
SPD CELOVEC**

vabijo na dia-predavanje
**»Naravne
znamenitosti
ameriškega
jugoahoda«**

**8. aprila 1996
(velikonočni ponedeljek)
ob 18. uri
pri Žležiču v Lobniku**

O zanimivem potovanju bo poročal Lojze Abram-Žiži iz Trsta.

Vsakdo je prisrčno vabljen, še posebej pa Vobenčani ter ljubitelji fotografije, potovanj in planin!

Predsednik Andrej Brvar je prinesel pozdrave Planinske zveze Slovenije in obljubil strokovno podporo pri doseganju zastavljenih ciljev. Med nje sodi prav mladinsko delo, kajti s skromnim namenom, da bo delovalo naprej kot doslej, bo društvo zamudilo razvoj. Naloge resnega planinskega društva so tako številne in izzivajoče, naj omenim varstvo narave, da bo čim prej potrebna temeljita široka razprava v obliki posebne problemske konference. **Franc Wakounig**

Odbor slovenskih planincev. Z leve Rihard Brumnik, Hanzij Lesjak, Marcel Sumper in Joško Igerc

LOVCI V SKRBI ZA NARAVO

Ogrožena mala divjad

Lovci, člani Kluba prijateljev lova, smo že lani načrtovano predavanje o nižinski divjadi – ki pa smo ga zaradi bolezni predavatelja morali odpovedati – izpeljali letos. Povabili smo strokovnjaka prof. mag. Marjana Toša iz Maribora, ki je prišel v spremstvu predsednika lenarškega gojitvenega bazena g. Franca Kožarja, vsekakor lovca s praktičnimi operativnimi izkušnjami na tem področju. V soboto, 16. marca popoldne sta prišla v Čepiče v Juenino dvorano, kjer se je zbralo res lepo število zanimajočih lovcev iz ravnin Podjune pa tudi nekaj iz goratih predelov naše domovine.

Prof. Toš je po pozdravu predsednika Mirka Kumra uvodoma povedal, da s predavanjem ne misli odkriti Amerike, pač pa s svojim znanjem kolikor mogoče pomagati lovcem, ki kljub vsemogočim prizadevanjem bodisi v Sloveniji, bodisi na Koroškem, zaznavajo hudo upadanje staleža male divjadi.

Smo na poti, je ugotovil predavatelj, da bomo povsem izgubili fazana, zajčja populacija je iz leta v leto šibkejša, da o jerebici sploh ne govorimo, saj je v Sloveniji in tudi na Koroškem že vrsto let v največji meri zaščiten. Predvsem lovci in ljubitelji narave z žalostjo in bojaznivo spremljamo postopno izginotje fazana, tega lepega ptiča iz naših lovišč, pa četudi ni naša avtohtona

vrsta. K nam je prišel iz azijskih step in v nešteti generacijah človeka-kmeta spremljal na obdelanih poljskih površinah. Z velikim dvomom in pesimizmom, ki pa sta umestna, je predavatelj dokazal, da je stanje fazana pri nas in tudi v Sloveniji kritično, če že ne kar usodno. V mariborskem okolišju že od leta 1982 statistično in z analizami spremljajo to populacijo, ki pa je iz leta v leto bolj dramatična, in zato si ne smemo trositi peska v oči. Zveza lovskih družin Maribor gospodari z lovom na ca. 243.000 hektarjih za gojitev fazana primernih zemljiščih. Lani in tudi leto poprej so npr. načrtovali odstrel 3.600 fazanov, dosegli pa le še 1.700, kar je nižje število v obstoječi statistiki. V naravo so v tem času dodatno izpustili 1.810 fazanovih kebčkov in 1.200 odraslih fazanov, skupno torej 3.010 živali, kar je ogromen finančni strošek. Če primerjamo te številke, ugotovimo, da so končno uplenili le 57 odstotkov vsajenega števila živali, naravnega prirastka pa torej sploh ni več.

Kritični stalež male divjadi v Sloveniji tamkajšnji strokovnjaki pripisujejo raznim vzrokom, predvsem pa spremenjenemu načinu obdelovanja površin, prezgodnji košnji, mehanizaciji, monokulturi, naravi škodljivim melioracijam in komasacijam, uporabi vseh vrst

strupenih škropiv in kemikalij, pomanjkanju zavetij in cestnemu prometu. Ob tem pa so se prekomerno namnožili tudi raznovrstni plenilci kot so: kune, lisice, ujede, svoje pa opravijo tudi podivjane mačke in psi.

Lepa stara slovenska pesem pravi: »Tam, kjer pisana so polja, kjer doma je dobra volja, ... tam, kjer ptičice žgolijo, ...«. Kakšne mračne vizije za človekovo bodočnost pa so to, ko se v kritju pisanega polja več ne hujuje in razburja fazan, ko po livadah več ne drobno-srebrni glas jerebice, ko je značilen »petpedi« prepelice v rossem jutru že zdavnaj utihnil

in že tudi pojema žvrgolenje drobnih ptic. Ko bo na cesti povozen zadnji zajček in bo sleherna njiva monokulture odšavljen z najintenzivnejšim in človeku »najmanj« nevarnim strupom, bo pa zadovoljstvo in bodo computerji peli po poljih in kmetom lajšali težko delo ...

Hvala bogu, da osveščen človek dandanes že uvideva in skuša končno tudi sam naravi in sebi utreti bolj naklonjeno pot v poznanju, da si je že preveč zažagal vejo, na kateri sedi.

Zadnji čas je po širni naši žitnici Podjuni opaziti manj koruzne monokulture in več rastlinske pestrosti, tudi ajde je bilo zadnje

leto kaka njiva več, in upajmo, da bo iz Bruslja prišlo še več pobud ter strokovne in gnotne podpore našemu kmetijstvu. Razvoj v to smer si želijo tudi lovci v Sloveniji, da bi bilo njihovo prizadevanje in tudi milijoni, ki jih vlagajo v gojitev male divjadi, bolj smotno investirani, pa ne le njim v korist, temveč v prid vsemu prebivalstvu, kot sestavnemu členu matere narave.

Ob vsem tem pa je tudi sodobnemu lovcu potrebna izpopolnitev znanja in upoštevanje novih strokovnih dognanj pri vlaganju in gojitvi male divjadi, čemur je bilo namenjeno to predavanje. **Mike**

Bo ta čudoviti ptič res izginil z naših polj?

PRIREDITVE

ČETRTEK, 28. 3.

ŠENTJANŽ, k & k center
19.00 Predavanje o zdravju »Ernährung und Ernährungsgewohnheiten«; predava Jutta Sorger, svetovalka za prehrano

ŠENTJAKOB, v regionalnem centru
19.00 Knjižne presoje: Denis Poniž, Horst Ogris, Silvija Borovnik, Barbara Simoniti in Vinko Ošlak. Na sporedu tudi Lipuševa »Stesnitev« in R. Schneider »Sestra sna«

PETEK, 29. 3.

BISTRICA na Zilji – SPD »Zila«
10.30 Čarobni piskrč, nastopajo »Pikce«
DOBRLA VAS – KIS (kmečka izobraževalna skupnost)
12.00 Odhod na dvodnevno ekskurzijo v Baden Württemberg. Prijave Štefan Domej, tel. 04235/3367 in KIS 0463/54864.

ŠENTJANŽ, k & k center
19.30 Gernot Ragger: »Der Kakerlak« in Felix Mitterer: »Besuchszeit«; gostuje evangeličanska gledališka skupina iz Wolfsberga

SELE, v farnem domu – Rožanski izobr. teden
19.30 Literarni večer; sodelujejo Herman Germ, Milica Hrobath, Anita Hudl, Gustav Januš in Zalka Kelih-Olip; glasbeni okvir učenci Glasbene šole

LOČE, v kulturnem domu – SPD »Jepa-Baško jezero« in DG Latschach
20.00 Predavanje »Črevesna obolenja in rak« (dr. Dušan Schlapper)

SOBOTA, 30. 3.

KOPRIVNA (Železna Kapla), v gostilni Rastočnik – KIS
9.00 – 12.00 Teorija: Obrezovanje sadnih dreves, vzgoja in nega
14.00 – 17.00 Praksa (prinesite s seboj škarje za obrezovanje!)

ŽELEZNA KAPLA, v Zadruzi
9.00 (do 12. ure) Informacijski dopoldan Strojnega krožka Podjuna

BOROVLEJE, pri Cingelcu na Trati – SPD »Borovlje«
16.00 Čarobni piskrč, ziljska lj. pravljica. Gostujejo »Pikce« z Ziljske Bistrice

NEDELJA, 31. 3.

CELOVEC, v Domu glasbe – KKZ
14.30 Koncert »Koroška poje«

PONEDELJEK, 1. 4.

CELOVEC, v pastoralnem centru
17.00 Zmenjena ura (z dr. Jožetom Marketzem)

TOREK, 2. 4.

ŠMIHEL, v Zadruzi – Strojni krožek Podjuna
9.00 (do 16. ure) Pregled škropilnic. Prijave na poslovalnico SK Podjuna 04230/692 (Franc Wutte)

SOBOTA, 6. 4.

RADIŠE, pred kulturnim domom – SPD »Radiše«
22.00 Velikonočna baklada

PONEDELJEK, 8. 4.

LEDINCE, v kulturnem domu – SPD »Jepa-Baško jezero«
20.00 Vigredni koncert s plesom; nast. Vaščani pojo in domače skupine. Za ples igra ans. Melos

SREDA, 10. 4.

ŠMIHEL, v farnem domu – KPD »Šmihel«
20.00 Predavanje o zobeh in vplivu zob na zdravje; predava dr. Mihael Weber, zobozdravnik

NEDELJA, 14. 4.

ŽELEZNA KAPLA, na pokopališču – ZKP
11.00 Spominska svečanost ob obletnici smrti narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta. Kulturni spored Lovski pevski zbor in recitatorji

ČETRTEK, 18. 4.

CELOVEC, pri Joklnu – Društvo pisateljev in KD pri Joklnu

19.30 Literarni večer »Slovenska beseda današnjih dni«. Berejo Evald Flisar, Mila Kačič, Iztok Osojnik, Veno Taufer, Uroš Zupan, Vlado Žabot. Večer bo popestril kvartet bratov Smrtnik.

NAPOVED

TINJE, v Domu
Družbenopolitični seminar za žene »Žene s potrebno samozavestjo in solidarnostjo z narodnostnimi manjšinami« od 15. do 21. aprila. Potrebne so vnaprejšnje prijave!

GLOBAŠKI KULTURNI TEDEN

»ŠKOFJELOŠKI PASIJON«

v nedeljo, 31. 3., ob 19.30 uri v farni dvorani v Globasnici
Prireditelj: Slovensko kulturno društvo v Globasnici in Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Štebnu

KSSŠ v Gradcu, Kulturno društvo »Člen 7« in inštitut za slavistiko vabijo na simpozij

Tuj sem – tuj ostanem

v četrtek, 28. 3., na inštitutu za slavistiko, Merangasse 70, 1. nadstropje, v Gradcu

9.30 Workshop univ. lek. dr. Cecile Huber in mag. Marija Jurič-Pahor »Die Andere: die Frau – die Fremde«
15.00 univ. prof. dr. Peter Gstettner in mag. Josef Zausnig, workshop, »Vergangenheits(nicht)bewältigung in Kärnten – am Beispiel des Loibl-KZ Nord«
18.00 dr. Herta Maurer-Lausegger z videofilmoma »Der Dialekt unter der Vertatscha. Mühlen und Sägen« ter »Barbara, Luzia, hilf...«

ROŽANSKA KULTURNA VIGRED

Informacije ljudske iniciative »SOS – Rettet das Rosental/Rož« in slovenskih prosvetnih društev

Tema:

»SÜDOSTSPANGE –
ŽELEZNICA SKOZI ROŽ«

TOREK, 9. 4.

ŠENTJAKOB, v kulturnem domu
ob 20. uri, referent dr. Wilhelm Ottowitz

ČETRTEK, 11. 4.

BOROVLEJE, pri Cingelcu na Trati, v kulturnem domu
ob 20. uri, referent mag. Peter Waldhauser

SREDA, 17. 4.

BILČOVŠ, v gostilni pri Miklavžu
ob 20. uri, referent mag. Peter Waldhauser

ČETRTEK, 25. 4.

LEDINCE, v kulturnem domu
ob 20. uri, referent dipl. trg. Helmut Koffler

Še nadalje ostaja vprašanje železnice skozi Rož aktuano. Inicijativa skuša opozarjati na negativne posledice za okolje.

Praznujejo

Hanzi Wutte iz Zagorij – 60. rojstni dan; Marko Trampuš iz Doba – rojstni dan; Helena Hirm iz Vogrč – rojstni dan; Rihard Potočnik iz Grabelj – rojstni dan; Pepek Kumer z Bistrice – 70. rojstni dan; Franc Žlinder – 70. rojstni dan; Mici Rössmann z Reke – osebni praznik; Eli Schüttelkopf iz Velike vasi – rojstni dan; Fini Jurič iz Štebna pri Maloščah – osebni praznik; Frida Aichholzer s Kota – rojstni dan; Rudi Kuneth z Reke pri Šentjakobu – rojstni dan; Cornelia Perč iz Celovca – rojstni dan; Pepi Oraže – Kežarjev iz Lepene – rojstni dan in god; Andrea Ogris – Foltinova iz Šmarjete v Rožu – rojstni dan; Marija Štefan s Komlja pri Pliberku – 90. rojstni dan; Martin Petersinek z Brega pri Žvabeku – 69. rojstni dan; Ana in Mirjam Kežar s Hore – rojstna dneva; Ferdinand Woschitz iz Dolnje vasi pri Šmarjeti – 86. rojstni dan; Sabina in Katja Rupitz –

osebna praznika, Katja Mlinar iz Škocijana – rojstni dan; Ana Dersula iz Šentjakoba – osebni praznik; Tilej Pegrin iz Mlinč – rojstni dan; Anamarija Polcer s Sel – rojstni dan; Janko Male – s Kota v Selah – rojstni dan; Micej Male – Breznikova s Kota v Selah – 70. rojstni dan; Marija Olip iz Podgrada – 87. rojstni dan; Mici Plautz iz Sveč – 86. rojstni dan; Dorica Stumpf z Radiš – 60. rojstni dan; Tomi Jug iz Železne Kaple – 64. rojstni dan; Mici Krautzer iz Šentjakoba – rojstni dan; Mira Fugger iz Loč – 50. rojstni dan; Marija Ogris iz Podna – 70. rojstni dan; Ana Wieser iz Čahorč – 70. rojstni dan; Angela Waldhauser iz Čahorč – 92. rojstni dan; Mačkov oče z Letine pri Šmihelu – 56. rojstni dan; dr. Zdravko Velik iz Celovca – rojstni dan; Franc Walter z Lipice – rojstni dan; Mojca Traunik iz Malčap – rojstni dan;

Radio Koroška

SLOVENSKE ODDAJE

Četrtek, 28. 3.

18.10 Rož – Podjuna – Zilja.

Petek, 29. 3.

18.10 Kulturna obzorja.

Sobota, 30. 3.

18.10 Od pesmi do pesmi – od srca do srca.

Nedelja, 31. 3.

6.30 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel.

18.10 Dogodki in odmevi.

Ponedeljek, 1. 4.

18.10 »Bio-pristnost« in KIS-control ...

Torek, 2. 4.

18.10 Partnerski magazin.

Sreda, 3. 4.

18.10 Glasbena sreda.
21.04 Koroška poja.

Dober dan, Koroška

NEDELJA, 31. 3.

13.30 ORF 2

PONEDELJEK, 1. 4.

16.20 TV SLO 1

S prispevki:

- »Škofjeloški pasijon« – starodavna igra in podjunske pesmi na globaškem odru.
- S furmanskim delom tone v pozabo tudi zaklad slovenske jezikovne dediščine.
- Staro kmečko orodje: nekoč potreba za vsakdan, danes pa privlačen okras.
- Magično – temni svet Jožeta Tisnikarja.
- Novi križev pot k cerkvi Marije v Trnju v Železni Kapli.

Mohorjeva • Drava – Naša knjiga
• SPZ • KKZ • ORF – Slovenski spored • Mladi rod • Deželni šolski svet • SPD »Rož« Šentjakob

Najboljši prijatelji

Sejem slovenske otroške in mladinske knjige/ilustracije
od 16. do 18. aprila v dvorani Višje šole za gospodarske poklice v Šentpetru v Rožu

SLOVENSKI VESTNIK

Uredništvo

Tarviser Straže 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/51 43 00-30, 33, 34 in 40
faks 0 46 3/51 43 00 71.

Usmerjenost lista

seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Uredniki

Jože Rovšek, Sonja Wakounig,
Franc Wakounig, Mirko Štukelj

Izdajatelj in založnik:

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Str. 16
9020 Celovec/Klagenfurt
tel. 0 46 3/51 43 00, faks 0 46 3/51 43 00 71

Tisk

Založniška in tiskarska družba z o. j.
Drava, Tarviser Straže 16
9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija
tel. 0 46 3/50 5 66, faks 0 46 3/51 43 00 71

Pisma bralcev

KAKO JE Z OBJEKTIVNOSTJO?

Po zakonu in ustavnih določilih so obveščevalna sredstva, televizija in drugi mediji zadolženi, da poročajo objektivno in predvsem moderatorji imajo nalogo, da nepristransko vodijo diskusijo, sploh pa jim je prepovedano, da bi zavestno usmerjali potek oddaje ali diskusije. Kako je to v praksi, smo doživeli predpreteklo nedeljo v oddaji »Dober dan, Koroška«, ki je bila v celoti posvečena pogovoru med predsednikoma osrednjih organizacij dr. Marjanom Sturmom in Nantijem Olipom. A glavni akter omenjene tv-diskusije je bil moderator Mirko Bogataj, vodja oddeka za slovenske oddaje pri ORF. Sicer smo bili že v preteklosti navajeni podobnih spodrs-ljav, a v nedeljo je vsa pristranskost moderatorja bila tako očitna,

da je speljala pogovor v drugo smer, kot je bil zasnovan. Ali je bil to morda zavestni namen Mirka Bogataja? Zakaj je potem prekinjal govornika, predvsem Nantija Olipa, ko je hotel eno in drugo obrazložiti, silil v neko usklajevanje, postavil NSKS in njegove pripadnike pred publiko kot osamljene zagovornike neke ekstremne politike in skorajda izsiljeval distanciranje od lastnega osnutka. Ker to ni bilo prvič, bi bil že skrajni čas, da se pri slovenskem oddelku ORF o objektivnosti in nepristranskem poročanju in moderiranju ne samo govori, ampak da temu končno sledijo tudi dejanja. Če vodja oddelka ni toliko pošten, da bi pristransko in včasih zlonamerno moderiranje priznal in se »spreobrnil«, bi bilo najbolj dosledno, da se umakne kot vodja

slovenskega oddelka celovškega radia.

Mag. Ivan Olip, Pliberk

KAKO JE S KRŠČANSKO OBJEKTIVNOSTJO?

Televizijska razprava med predsednikom ZSO in NSKS, dr. Sturmom in Olipom, je razburila duhove. Pričakoval sem, da bodo uredniki »našega tednika« ocenjevali argumente enega in drugega predsednika in s tem pripomogli k poglobitvi razprave o slovenski narodnosti in politiki na Koroškem. Na žalost sem moral ugotoviti, da diskusiji v Dober dan, Koroška med obema predsednikoma sploh niso sledili. Z nobeno besedo namreč niso ocenili vsebine razprave. Prav ta pa je bila na visokem nivoju. Iz mojega in družinskega vidika moram poudariti, da je bil pred-

sednik ZSO dr. Marjan Sturm izredno prepričljiv, miren in razumljiv za vsakogar. Očitno tega dejstva pri NT ne morejo sprejeti, zato so se spravili na vodjo slovenskega sporeda pri ORF Mirka Bogataja in mu očitali pristranskost pri vodenju diskusije. Osebo sem prepričan, da je

P.S. Mojih člankov v NT že večkrat niso objavili. Koroški Slovenci bi bili duhovno zelo revni, če bi imeli samo en slovenski časopis.

MESSNER NA SG?

Spoštovana višja štud. svet. prof. mag. Hema Cesnovar, vaše pismo bralke v SV (21. 3. 1996) strelja v prazen nič, ker nisem jaz avtor Vestnikove glose »Messner na slovenski gimnaziji?« Vedeti morate, da svoje objavljene tekste zmeraj tudi podpisujem.

Organizatorji letošnje Kontaktna leče so svojim in drugim celovškim sošolcem z uprizoritvijo monodrame »xy-nerešeno« stori-li uslugo. To je dokazal tudi številni obisk, da si kot avtor lepšega ne bi mogel želeli. Tudi za ostala dva večera je Natalja Pinter s prijateljicami bistro izbrala socialnokritične nastope zoper machoizem in rasizem v svetu.

A kaj je z mojim »hujskanjem proti slovenski gimnaziji?« Doslej je veljala resnica, da je to počel (in se končno naveličal) KHD, ki me je zaradi moralne opore tej šoli dvakrat pred kadija zavlekel.

Veseli me, da se na naši gimnaziji pošteno dela in ne malo. – To mi dokazuje ne samo nedavni prikaz gim. zunajšolskih kulturnih storitev pri Joklnu, ampak tudi zanimanje nekih slovenistov za moje literarno delo. Radi bi ga posredovali svojim dijakom-višješolcem in se dogovarjamo za kako branje v njihovih razredih. Veselim se srečanja. Denarnega prispevka dijakov ne potrebujem.

Janko Messner

Obvestilo

Dr. Franc Wutti
zdravnik splošne
prakse v Borovljah

obvešča, da je
od 1. do 8. aprila
na dopustu

Bogataj vodil pogovor korektno, nepristransko in na žurnalistično visokem nivoju. Izmerili smo diskusijo in ugotovili, da je Nanti Olip zase uporabil 56 odstotkov oddajnega časa, Sturm pa samo 44. Ponovno se je izkazalo, da je odločujoča kvaliteta in ne kvantiteta. Enkratno pa je, da se je v gonjo proti vodji slovenskega sporeda Bogataju vključil brat predsednika NSKS Nantija Olipa, duhovnik mag. Ivan Olip. Brez krščanskega sramu je v časopisih priskočil na pomoč bratu Nantiju – toda ne tako, da bi ga vsebinsko podprl (to bi bilo seveda bolj težko) temveč tako, da je po principu »Reši, kar se rešiti da« spraval razpravo o tv-diskusiji na popolnoma stranski tir. Nantijevo neizkušenost očitno mora plačati vodja slov. sporeda pri ORF Mirko Bogataj. S krščansko pravičnostjo to nima kaj opraviti.

Marko Wieser, Slovenji
Plajberk

28

SV KRIŽANKA

Sonja Wakounig

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15				16				17			18		
19			20			21			22	23			
24			25			26			27				
28		29			30			31			32		33
34			35	36					37	38			39
40			41		42				43				44
45			46			47		48				49	
50					51		52			53	54		
			55				56			57	58		
59	60	61					62		63	64			
65							66					67	

VODORAVNO: 1. kulturna taberna v Celovcu z istoimenskim kulturnim društvom 9. papeška država 15. ponočna ptica 16. nakup v obrokih 18. indijski čoln 19. slov. žensko ime (Johanna) 21. glavni števniki z dvema ničloma 22. knjiga ali lista z imeni 24. naš tednik 25. plačilo na uro 27. vas pri Pliberku 28. slovenski čebelar (Anton) 30. oblačilo starih Rimljanov in Grkov 32. kemični znak za aluminij 34. dolgo-ropa papiga 35. am. igralec nemega filma (Buster) 37. navedba teže v tonah 40. zvita šiba, spirala 42. prostor za živino 43. ena od manjšin v Avstriji (Sinti in ...) 44. španski spolnik 45. predplačilo (tuja pisava) 47. glasbilo s strunami 49. ako, če 50. manjša morska riba 52. tulec, etui, tudi struja 53. kovanec 55. nespretni, kdor je okoren 58. izhodišče, tudi nasprotje od kisline 59. travniška rastlina z rumenimi cvetovi 62. prebivalci južneevropske države (gl. mesto Tirana) 65. obrtnik, ki obdeluje kovine 66. tovarna olja 67. organ voha

NAVPIČNO: 1. vas v Rožu blizu Bistrice, nem. Hundsdorf 2. prebivalka Rovt 3. vrsta vrbe 4. koroški slikar in pesnik (Gustav) 5. škotska rod-binska skupnost 6. kar, vendar 7. začetne pentlje na iglah pri pletenju 8. kdor kaj ustanovi 9. Vladimir Nazor 10. kdor se ukvarja z agitacijo 11. japonski način aranžiranja cvetja 12. olesenela rastlina v sredozemlju, podobna bambusu 13. galerija v Šmihelu 14. Narodna univerzitetna knjižnica 17. grško dekle, ki jo je Zevs spremenil v kravo, da bi jo obvaroval pred ljubosumnostjo

Here 20. žabja okončina 23. krajše »mene« 26. pripadnik Italov 27. šahovski klub 29. pregled in ocenitev sposobnosti za vojaščino 31. veznik 33. podolgovat kos lesa ali kovine 36. priprava za merjenje globine na osnovi zvoka 38. koroški slikar (Valentin) 39. slov. ime za glavno mesto gradiščanske Eisenstadt 41. državnica v Pirenejih 43. vodna žival s kleščami 46. figura pri šahu 48. vloga na sodišču 49. ime filmske igralkice Gardner 51. površinska mera (100 m²) 54. pas pri kimonu 56. kraljevič iz indijskega epa Mahabharata 57. reka skozi Innsbruck 59. Rdeči križ 60. tuj dvo-glasnik 61. Giuseppe Verdi 63. Artur Rubinstein 64. kemični znak za kalcij

Rešitev prejšnje križanke:

VODORAVNO: 1. MILENA GRÖBLACHER 15. ODER 16. ALOTROPIJA 17. KENGURU 19. ZATO 20. RS 22. ROTOR 23. MOTNOST 26. LO 27. ILO 28. ENAČAJ 30. TER 32. NO 33. ODA 34. ALEGORIJA 37. EGO 39. IDOL 41. VILIČAR 42. KAT 44. GALEB 46. TEMA 47. KONJEDREC 50. TETA 51. PODVIN 52. LEV 53. RK
NAVPIČNO: 1. MOKRINE 2. IDEOLOG 3. LENTO 4. ERGO 5. AAR 6. GLUMA 7. RO 8. ÖTZTAL 9. BRANJEVEC 10. LOTO 11. APOSTOL 12. CI 13. HJ 14. EARL 18. UREDITEV 21. SOPARA 24. OČALAR 25. TERITEV 29. NAD 31. RIČET 35. GIB 36. JAMAR 38. OKNO 40. OGEN 43. AJD 45. LES 48. OP 49. DI 50. TE

Dobra, blaga Micka Petrova, nikdar surova,
zvesto hodila si za materjo Ivano.
Kakor ta – vsa zdelana, izžeta – si prerano
oči zaprla, tja odšla, kjer ni naslova.

Sporočamo vsem sorodnikom in znancem žalostno vest, da je nepričakovano mirno v Gospodu zaspala

Marija Kuežnik

roj. Messner, pd. Petrova mama

* 8. 1. 1920 + 18. 3. 1996

Drago pokojno bomo pospremili v četrtek, 28. marca 1996, ob 14. uri od domače hiše v Dobu na pokopališče v Nončo vas, kjer jo bomo po sv. maši zadušnici položili k zadnjemu počitku.

Dob, Komelj, Dunaj, Ljubljana, Osojnica, Tinje,
dne 26. marca 1996

V globoki žalosti:

mož Franc

otroci Marica, Štefka in Francej

snaha Zalika, zeta Miha in Rihard

vnuki in vnukinje Štefan, Niko, Peter, Marko, Tatjana,

Saša, Andreja in Katja

sestra Rezika, brata Janko in Francej

v imenu vseh sorodnikov

V smislu rajne prosimo, da namesto vencev in cvetja darujete za cerkev sv. Boštjana v Dobu ali za Kulturni dom Pliberk.

II. ZVEZNA LIGA

Končno tri točke za SAK

Po nesrečnem porazu proti Fav AC in neodločenem rezultatu proti Braunau so slovenski nogometaši proti Lustenau slavili zmago in po napornem tednu (tri tekme v osmih dneh) igrišče zaslužno zapustili kot zmagovalci. S tem so si priigrali tri pomembne točke, kar da spet upati, čeprav jih kot prihodnji nasprotnik že čaka FC Linz, ki je prvi na lestvici. V tej tekmi je po mnenju sotrenerja Jožeta Fere vse mogoče, če bodo igrali tako motivirano kot doslej.

SAK – Lustenau 1:0 (0:0)

SAK: Preschern, Hrštic, A. Sadjak, Zankl, Blajs, Susić, Wuntschek (46. Eberhard), M. Sadjak, Kotrri (80. Gallo), Pihorner, Lippusch (89. Smid)
Gol za SAK: Hermann Lippusch v 32. minuti.

Slovenski nogometaši so pričeli zelo nervozno, vrstile so se napake sicer tako zanesljivih obrambnih igralcev. Kapetan **Alojz Sadjak** je te spodrsiljaje opravičil z utrujenostjo in deloma mehkim terenom. Vsem igralcem so se poznali napori zadnjih dveh tekem.

Tekma je v glavnem potekala v sredini igrišča. Šele v 20. minuti je imel SAK prvo priložnost, katere pa Pihorner ni izkoristil.

V 32. minuti pa se je vendarle zgodilo. Pihorner si je na sredi igrišča priboril žogo, jo podal **Lippuschu**, ki je premišljeno ukanil nasprotnikovega vratarja in žoga se je znašla v mreži.

V drugi polovici je imel SAK takoj ob začetku lepo priložnost, Sadjakov strel je ubranil vratar, vendar gola nismo

Hermann Lippusch – strelec »zlatega« gola

videli več. Z zadnjimi močmi so sakovci obranili to pomembno zmago in bili po zaključnem zvižgu sodnika kljub slabi tekmi zelo srečni.

SAK – Braunau 0:0 (sreda, 20. marca)

SAK: Preschern, Hrštic, A. Sadjak, Blajs (66. Galo), Wuntschek, Susić, Eberhard, Martini (71. Hober), M. Sadjak, Lippusch, Pihorner

Tekma neizkoriščenih priložnosti

Vso tekmo je dominiral SAK, si priigral priložnost za priložnostjo, vendar napadalci niso bili v stanju poslati žogo v mrežo. Poleg tega je vratar Braunaua nekajkrat pokazal svojo izvrstno formo, prav tako pa je na na-

sprotni strani vratar SAK **Adi Preschern** predvsem v drugem polčasu trikrat izvrstno posredoval ter tako rešil točko.

V tej tekmi je trener Kirisits namesto »zaprtega« Zankla na igrišče poslal **Tončija Blajsa**, ki je po svoji poškodbi trenerju spet na razpolago. Prvič pa je v moštvo pred domačo publiko v tekmo vključil tudi **Erwina Galja** in **Güntherja Hobra**, ki pa se morata šele uigrati.

PRIHODNJA

TEKMA:

FC Linz - SAK
v petek, 29. 3.,
ob 19. uri

Tudi kolesarji pričeli sezono

Peter Wrolich je letos že prevozil prve tekmovalne kilometre na dirki po Kalabriji. Pred prvim tekmovanjem v Avstriji smo z njim opravili sledeči pogovor:

Peter, znan si po tem, da zastavljene cilje tudi uresničiš. Lansko letos si si priboril udeležbo na svetovnem prvenstvu, kaj so tvoji letošnji cilji?

Udeležba na olimpijskih igrah v Atlanti je nedvomno moj najvišji osebni cilj. Za doseg tega pa so potrebni vrhunski rezultati na številnih mednarodnih tekmovnih, kot so to »Dirka miru«, dirka po Avstriji ali pa evropsko prvenstvo.

Za doseg vsakega cilja je potreben določen »obseg dela«, to velja posebej še za kolesarje. Kako si se pripravil na letošnje tekmovalno sezono?

S treningom sem začel že ob koncu novembra. Skoraj ves

Peter Wrolich

december sem bil v Ločah na tekaških smučeh, nakar sem januarja odletel v Teneriffo. Z reprezentanco pa smo bili nato še tri tedne na intenzivnih pripravah na Mallorci. Ravno pa sem se vrnil s prve velike preizkušnje, dirke po Kalabriji. V nogah imam 9.000 kxm.

V kolesarskem športu je prišlo med zimo do preureditve. Bi

nam na kratko razložil nov koncept za vrhunske kolesarje?

Prej je mednarodna kolesarska zveza delila tekmovalce v amaterje in profesionalce, zdaj pa ni več razlike, to pomeni, da bi se odslej tudi jaz lahko meril s kolesarji kakršna sta Indurain in Romminger.

In v Avstriji?

Najboljše mlade kolesarje so zbrali v klubu Tel-Mineralwolle Stockerau. Njegovi člani tekmujejo tudi na mednarodnih preizkušnjah. Vzdušje v tem klubu je zelo dobro, udeležba na olimpijskih igrah je za vse velika motivacija.

Kdaj te bomo videli na tekmovanjih na Koroškem?

Prvič ob koncu aprila na tekmovanju po Labotski dolini, nato na avstrijskem prvenstvu, ki bodo od 3. do 5. maja v Šentpetru na Vašinjah oz. Djekšah.

Želimo Ti veliko uspeha!

KOŠARKA

Prvo kolo play-offa

V prvem kolu play-offa sta se moštvi mladincev in juniorjev s svojima nasprotnikoma srečali na domačem igrišču.

Mladinci so igrali proti ekipi Bau-Eggerja pod vodstvom J. Buggelsheima, izkušenega košarkarja, juniorji pa z ekipo WSG Radenthein. V obeh tekmah so pokazali negotovo igro in po zelo izenačenih in napetih tekmah le s težavo zmagali.

SAK (mladinci) – Bau Egger 54:51

SAK (juniorji) – WSG 68:67

P. S.

ODBOJKA

Obe ekipi Doba izgubili

Pri Dobljanah sta se moška in tudi ženska ekipa uvrstili v tekmovanje v zgomjki play-off. Za moške se je to tekmovanje pričelo bolje, saj so pred dvema tednoma premagali Grafenstein, ženske pa so ekipi nasprotnic iz Grafensteina tesno (3:2) podlegle.

Preteklo nedeljo pa sta obe ekipi igrali proti AVC v Celovcu. Dobljanke niso igrale v standardni postavi, saj je poškodovana sredinska igralka Isabella Olipitz, manjkala pa je tudi podajalka Anita Čajčman. Poškodovana je tudi napadalka Monika Skuk, a je z obvezo kljub temu igrala.

Dobljanke so prva dva seta izgubile, toda v tretjem so si opomogle in vodile že z 8:0, vendar se Celovčanke niso vdale, ob koncu pa so imele Dobljanke več sreče in set tesno zmagale. Toda v 4. setu so Celovčanke zaigrale spet bolj koncentrirano in ga gladko odločile zase.

Dobljani so igrali brez legionarja Borisa Skudnika in z dvema poškodovanima igralcema. Igrali so slabo in prva dva seta izgubili. V tretjem pa so imeli dobre možnosti, vendar je tudi ta set AVC s 17:15 odločil zase.

M. T.

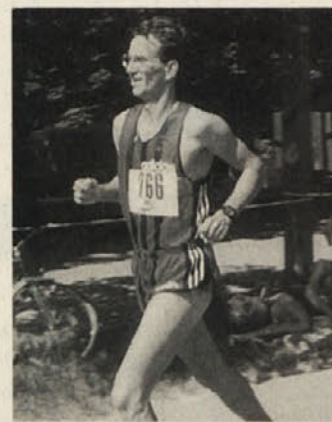
LAHKA ATLETIKA

8. Mur – Promenade – mali maraton

S prebujajočo pomladjo so pretekli konec tedna z vso mladostno silo stopili na plan naši atleti.

Christian Lopinsky – 1:24:30 in Peter Greiner – 1:36:40 (oba Posojilnica Pliberk) sta izboljšala svoja osebna rekorda, Peter Stern (VST-Velikovec) pa se je pridružil peterici, ki je zasledovala vodečo skupino. Na izredno težkem delu proge se je ločil od svojih spremljevalcev in pritekel v cilj celo kot najboljši Avstrijec in s tem dosegel skupno 4. mesto. Njegov čas – 1:14:06. Zmagal je Terefe Mekkonen (Etiopija)

pred dvakratnim zmagovalcem dunajskega maratona Karlom Davidom (Češka).

Dolgoprograš Peter Stern

ŠAHOVSKI OREH ŠTEV. 24

Problem : mat v dveh potezih

S. Loyd – ZDA 1859

Črni kralj se počuti varnega, saj se mu napoved belega, da bo matiran v dveh potezih, ne zdi uresničljiva, ker ima gibljivega belopoljnega lovca, ki lahko zapre e in g linijo ter kmeta na f liniji. Toda beli, ki

je na potezi, elegantno uresniči svojo napoved. Pa poizkusimo!

Rešitev štev. 23

Beli je hrabro žrtvoval trdnjavo s potezo 1.Tg7:+! in črni je hitro odigral 1...Kh8, saj je bil po 1...Kg7: 2.Dg4+ Kf6 3.Sd7 matiran, ali 2...Kh8 3.Sf7: mat, 2...Kh6 3.Ld2+ Lg5 4.Dg5: mat.

Toda beli je neizprosno v napadu in odigra 2.Tg8+!! Poanta kombinacije! Na 2...Kg8: 3.Dg4+ Lg5 4.Dg5:+ Kh8 5.Sf7: mat; na 2...Tg8: pa sledi 3.Sf7: mat ali 3.Sg6 mat. Izredno lep zaključek partije!

